

Dotazník

Súhrn hlavných aktivít Kabinetu výskumu sociálnej a biologickej komunikácie Slovenskej akadémie vied

Hodnotené obdobie: 1. január 2003 – 31. december 2006

I. Základné informácie o hodnotenej organizácii:

1. Názov a adresa organizácie

Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV
Dúbravská cesta 9, Bratislava
poštová adresa: Klemensova 19, 813 64 Bratislava
Slovenská republika

2. Vedenie organizácie

Útvár riaditeľa	Meno	Vek	Počet rokov vo funkcii
Riaditeľ	Gabriel BIANCHI	51	14
Zástupca riaditeľa	Viera ROSOVÁ	59	5
Vedecký tajomník			

3. Predseda vedeckej rady

Prof. PhDr. Emil Višňovský, CSc.

4. Základné informácie o počte výskumných pracovníkov

- i. Celkový počet zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním zapojených do výskumu a vývoja (okrem doktorandov) a jeho prepočet na plný ekvivalent pracovného času (FTE) za roky 2003, 2004, 2005, 2006 a priemer za hodnotené obdobie

- ii. Počet zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním zapojených do výskumu a vývoja (okrem doktorandov) na jednotlivých oddeleniach/útvarech organizácie a jeho prepočet na plný ekvivalent pracovného času (FTE) za roky 2003, 2004, 2005, 2006 a priemer za hodnotené obdobie

Výskumní pracovníci	2003		2004		2005		2006		Priemer	
	Počet	FTE	Počet	FTE	Počet	FTE	Počet	FTE	Počet	FTE
Celkom v organizácii	12	9,61	11	10,2	11	10,11	11	9,95	11,25	9,9675
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####
									#####	#####

5. Základné informácie o rozpočte mzdových prostriedkov organizácie

- i. Suma mzdových prostriedkov organizácie¹ pridelená z inštitucionálnych zdrojov Slovenskej akadémie vied (SAV) v rokoch 2003, 2004, 2005, 2006 a priemer za hodnotené obdobie

Mzdové prostriedky (MP)	2003	2004	2005	2006	Priemer
Mzdové prostriedky spolu (mil. Sk)	3,364	3,372	3,505	3,672	3,478

6. URL webovej stránky organizácie

www.kvsbk.sav.sk

¹ Objem mzdových prostriedkov bez odvodov do poisťovní.

II. Základné informácie o činnosti organizácie v oblasti výskumu a vývoja:

1. Poslanie a úlohy organizácie sformulované v jej zriaďovacej listine

Článok 1 Zriaďovacej listiny KVSBK SAV:

Základný účel a predmet činnosti

1. Kabinet vykonáva najmä základný interdisciplinárny výskum zameraný na komplexné vzťahy medzi psychickými, biologickými, sociálnymi a kultúrnymi aspektami ľudského bytia v nadväznosti na súčasné psychologické, filozofické, kulturologické, antropologické, politologické a iné všeobecné teórie.
2. Výsledky činnosti sa uplatňujú vo výchovno-vzdelávacej a spoločenskej praxi, vo vedeckých, pedagogických, vládných, mimovládnych a ďalších verejno-prospešných inštitúciách.
3. Kabinet uskutočňuje vedeckú výchovu v zmysle všeobecne platných právnych predpisov
4. Kabinet zabezpečuje publikáciu výsledkov vedeckovýskumnej činnosti prostredníctvom periodickej a neperiodickej tlače. Vydávanie periodickej a neperiodickej tlače sa riadi uzneseniami Predsedníctva SAV.

2. Súhrn aktivít výskumu a vývoja organizácie za hodnotené obdobie, ich význam z národného a medzinárodného hľadiska, zapojenie organizácie do európskeho výskumného priestoru (max. 10 strán)

Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV (ďalej KVSBK SAV) bol založený k 1. júlu 1990 uznesením Predsedníctva SAV č. 57 zo dňa 19. 4. 1990 Je organizáciou s rozpočtovou formou hospodárenia. Podľa zriaďovacej listiny „Vykonáva najmä základný interdisciplinárny výskum zameraný na komplexné vzťahy medzi psychickými, biologickými, sociálnymi a kultúrnymi aspektami ľudského bytia v nadväznosti na súčasné psychologické, filozofické, kulturologické, antropologické, politologické a iné všeobecné teórie.“

KVSBK SAV je pracoviskom, ktoré sa vytvorilo s cieľom zaplniť nepokryté smery základného výskumu na Slovensku. V tomto zmysle rozvíja výskum komplexných vzťahov medzi psychickými, biologickými, environmentálnymi, sociálnymi a kultúrnymi aspektami ľudského bytia so zameraním na otázky komunikácie, ktorá je tak predmetom výskumu, ako aj metodologickým rámcom.

Štruktúralno-metodologický rámec: Štruktúra odborností (psychológia, filozofia, v širšej spolupráci aj ďalšie, ako napr. medicína, pedagogika, kognitívne vedy, sociálna antropológia) sa uplatňuje v **transdisciplinárnom prístupe**, ktorý na rozdiel od interdisciplinárneho (sledujúceho metodologické zjednotenie zúčastnených disciplín), stavia (1) na orientácii na problém výskumu, a nie na skúmaní uzavretom v rámci jednotlivých tradičných vedeckých disciplín, a (2) na vzájomnej inšpirácii jednotlivými vedeckými prístupmi a na komunikácii medzi nimi. Transdisciplinarita je jeden z ťažiskových princípov, ktorého uplatňovanie je významnou charakteristikou rozvíjania vedeckej činnosti v KVSBK SAV. Z metodologického hľadiska druhým významným uplatňovaným princípom je **medzikultúrny porovnávací rámec**, ktorý sa uplatňuje vo viacerých existujúcich projektoch a ktorý je súčasne aj zárukou udržania medzinárodných kritérií vedeckej práce. Treťou

zásadnou charakteristikou je používanie **kvalitatívnej metodológie**. Tá jednak facilituje prekonávanie úzkych jednodisciplinárnych rámcov a jednak umožňuje analýzu javov, ktoré sú tradičnému psychologickému kvantitatívnemu bádaniu neprístupné (napr. v oblasti psychológie zdravia).

KVSBK SAV sa radí medzi tie pracoviská v domácom i svetovom kontexte, ktoré sa neuspokojujú s výlučnosťou pozitivistickej či kognitivistickej vedeckej paradigmy, ale usilujú sa o uplatnenie aj alternatívnych paradigiem (napr. diskurzívno-konštrukcionistickej, pragmatistickej, hermeneutickej a pod.).

Obsahovo-tematický rámec: Pre KVSBK SAV je typická pomerne široká škála výskumnej problematiky, ktorá sa kontinuálne rozvíja a košatí do projektov s medzinárodnou spoluprácou. S odstupom času možno konštatovať, že súčasne sa tieto problematiky prepájajú svojimi spoločenskými aplikáciami a konvergujú aj metodologicky. Produktívnosť tohoto prístupu potvrdzuje aj medzinárodná vedecká spolupráca a v neposlednom rade aj praktická prínosnosť pre slovenskú spoločnosť. Výskumné zámery sa orientujú najmä do dvoch tematických okruhov: **(a) problematika kvality života, vzdelania a zdravia a (b) problematika osobnej, sociálnej a kultúrnej identity v rýchlo sa transformujúcej spoločnosti**. Tieto tematické okruhy sú rozpracované do šiestich výskumných programov (filozofická analýza poznania v sociálnych a humanitných vedách, sociálno-psychologický výskum identity, sociálno-psychologické podmienky rozvoja gramotnosti, sociálno-psychologické aspekty sexuality a sexuálneho zdravia, vývinové a neuropsychologické aspekty človeka a sociálno-psychologické aspekty environmentálnej problematiky).

Pri hodnotení vedeckej činnosti KVSBK SAV za uplynulé štvorročné obdobie považujeme za prioritné nasledujúce **trendy**:

- Produktívne napĺňanie hlavných **výskumných tematických okruhov (programov)**.

- **Diverzifikácia účasti v grantových schémach**. V hodnotenom období sme boli úspešní v grantoch v nasledujúcich schémach: 5. RP EÚ, Comenius/Socrates, Európsky sociálny fond/Equal, výskumný program Rakúskej národnej banky, Štátny program výskumu a vývoja, VEGA.

- Počet publikovaných vedeckých výsledkov vo vedeckých a odborných periodikách v hodnotenom období je vyrovnaný – viac ako dve publikované štúdie na jedného celého vedeckého pracovníka ročne (t.zn. v r. 2003 a 2004 po 19 štúdií, v roku 2005 10 a v roku 2006 16 štúdií, pri prepočítanom stave vedeckých pracovníkov 7).

- Ďalšie zintenzívnenie publikačnej činnosti v podobe monografií, a to aj v zahraničí, resp. pre zahraničie, t. j. v členení (čísla v zátvorkách sú počty za roky 2003, 2004, 2005 a 2006): vedecké monografie publikované doma (1-3-1-3), kapitoly v dtto (0-4-2-2), vedecké monografie publikované v zahraničí (0-1-1-0), kapitoly vo vedeckých monografiách v zahraničí (1-2-5-0), odborné monografie publikované doma (2-1-0-0), kapitoly v odborných monografiách doma aj v zahraničí (1-1-0-7²).

- Publikačná činnosť KVSBK SAV sa realizuje nielen v širokom rozsahu časopisov a monografií, ale vo významnej miere aj na pôde **časopisu Human Affairs**. Gestorstvo nad vydávaním tohto časopisu prevzal KVBSK 1. 1. 2002 od spoluvydávajúcich pracovísk (Historický ústav a Ústav orientalistiky SAV). Prioritným cieľom bola

² Počet 7 za rok 2006 je nedopatrením vo Výročnej správe za rok 2006 chybné uvedený v kategórii „odborné monografie publikované v zahraničí“.

transformácia časopisu na štandardný medzinárodný vedecký časopis s definovaným zameraním. Dnes je *Human Affairs* vyprofilovaný ako post-disciplinárne periodikum pre oblasť humanitných a sociálnych vied. Jednotlivé monotematické čísla predstavujú uchopenie konkrétneho aktuálneho problému odborníkmi z rôznych disciplín. Témy sympózií za ostatné roky boli: *The Power of Memory: The Public and the Private* (2003), *The Nature of Human Nature* (2003), *The Nature of Human Nature: Ethical Issues* (2004), *Community's Futures* (2004), *Image versus Text?* (2005), *New Directions in Contemporary Social Thought* (2005), *Constructing Histories* (2006), *Gender in Theoretical Reflections* (2006). Každé z týchto sympózií predstavuje virtuálnu vedeckú konferenciu.

Výsledky v jednotlivých výskumných programoch:

1) Program filozofickej analýzy ľudskeho bytia (prirodzenosti a kultúrnej identity)

Analýza filozofických a teoretických východísk skúmania ľudskej mysle a identity, ako aj postmodernistických a kognitivistických smerov vo filozofii a psychológii ukázala jasné rozlíšenie dvoch paradigmatických prístupov k mysli: kognitivistického a sociokultúrneho. Z metodologickej stránky vystupuje do popredia koevolučná stratégia, t.j. skúmanie vzájomného vzťahu prírodnej a kultúrnej evolúcie, hoci zatiaľ niet teórie, ktorá by oba aspekty či prístupy uspokojuivo spojila do jedného teoretického celku.

Skúmanie v rovine filozofickej sa zameralo aj na kritickú analýzu klasických, moderných a postmoderných filozofických koncepcií človeka. V tomto skúmaní sme vymedzili pojmy ľudskej prirodzenosti a kultúrnej identity: 1. ako základnú tendenciu (vrodenu alebo získanu) správať sa určitým spôsobom; a 2. súbor typických foriem života a správania, definovaných návykmi, tradíciami, postojmi, hodnotami a sebainterpretáciami, ktorými identifikujeme sociálne skupiny a/alebo ich príslušníkov. Namiesto o dvojakej prirodzenosti sme navrhli hovoriť skôr o trojakej prirodzenosti človeka. Pre človeka ako druh je totiž charakteristická taká regulácia, ktorá je výsledkom trojakého tvarovania: biologického, spoločensko-kultúrneho a individuálneho. Preto reguláciu ľudskeho správania treba skúmať vo vzťahu k interakcii 3 zložiek: všeobecno-kultúrnych, všeobecno-neurobiologických a individuálno-psychických (projekt VEGA č. 2/3148/23 „Ľudská prirodzenosť a kultúrna identita“, 2003-2005).

Pri riešení epistemologických a metodologických otázok rekonštrukcie sociálno-humanitných vied sme sa sústredili na 4 okruhy problémov: 1. problémy rekonštrukcie sociálno-humanitných vied v súčasnosti; 2. metódy teoretickej rekonštrukcie sociálnych systémov; 3. metódy rekonštrukcie ľudskeho konania; 4. spôsob overovania sociálnych a humanitných teórií (projekt VEGA č. 2/3048/23 “Metodológia sociálnych a humanitných vied (vybrané problémy)“, 2003-2005). Riešenie problematiky kultúrnej identity a ľudskej prirodzenosti vyústilo do ďalších dvoch výskumných programov. Ide jednak o okruh otázok súvisiacich s formovaním našej národnej identity, ktoré v súčasnosti riešime prostredníctvom výskumu v oblasti dejín slovenského filozofického myslenia. Historicko-filozofické skúmania zameriavame najmä na obdobie rokov 1943 – 1948, kedy na Slovensku prebiehali ideové strety súvisiace so záchranou demokracie (projekt VEGA č. 2/7156/27 “Sondy do slovenského filozofického myslenia”, 2007 – 2009).

V ďalšom výskumnom programe, ktorý naväzuje predovšetkým na rozpracované otázky prirodzenosti človeka, sa sústreďujeme na problematiku súčasného ideálu dobrého života, posunov jeho vnútorných zložiek a problematiku ľudskeho konania. Doterajšie skúmanie ukázalo, že ideál dobrého života je v súčasných humanistických konceptoch spojený s ideou autenticity, ktorá sa v nich chápe ako psychologická potreba a etická výzva. Neokonzervatívni kritici liberalizmu ideál autenticity odmietajú, považujú ho za zdroj kultu

individuality, ktorý spôsobuje krízu súčasnej kultúry, lebo vedie k partikularizácii a narcistickému individualizmu. Dospeli sme k záveru, že nebezpečenstvo „narcizmu“ primárne s ideou autenticity nesúvisí. Ak sa požiadavka autenticity a autonómneho rozhodovania uskutočňuje v kontexte rešpektu voči záujmom iných, nemusí to ešte znamenať atomizáciu a egoistické sebaupresadzovanie.

Ideál dobrého života je produktom našej sebainterpretácie a sebakreácie. Súčasný „praktický obrat“ v sociálnych vedách je obratom k praxi ako pluralitnej „konfigurácii praktík“, ktoré sú modelovými „vzorkami“ sociálneho života. Prax tu nie je nevyhnutne ani primárne produktom či aplikáciou vedeckej teórie. Prax ako súbor konkrétnych praktík je dostatočne relevantným a svojbytným predmetom skúmania, ktorý nepotrebuje žiadne iné prerekvizity. Sama teória sa poníma ako súčasť či forma praxe/praktík, nie ako niečo „vonkajšie“, čo sa musí v praxi len následne „presadiť“ či „uplatniť“. Tento smer sociálnych analýz a interpretácií poskytuje dostatok nových a zaujímavých podnetov pre to, aby sociálna teória a výskumy mohli pokračovať s nádejou na konkrétny efekt a zmysel v konkrétnej sociálnej praxi (VEGA č. 2/6043/26 “Filozofická reflexia ideálu dobrého života” 2006-2009).

2) Program výskumu identity

Tento program má v KVS BK SAV takmer 15-ročnú tradíciu a je zacielený na aktuálne problémy spoločenskej transformácie (pád totalitných režimov, demokratizácia, multietnickosť a multinárodnosť, globalizácia, rodové vzťahy a pod.), do veľkej miery tiež korešponduje s prioritnými orientáciami výskumu 5. a 6. RP EÚ (najmä v Priorite 7), ale aj ďalších európskych grantových schém (napr. ESF). Výskum v tomto programe stmeloval filozofické aj sociálno-psychologické prístupy a priniesol viaceré aktuálne poznatky.

V rokoch 2001- 2004 sme realizovali viacero empirických sociálno-psychologických štúdií. Napríklad, medzinárodný výskum “Mládež a európska identita” sa zaoberal tým, ako mladí dospelí vo veku 18-24 rokov z 10 regiónov/metropol Európy – Bratislavy (SR), Prahy (ČR), Viedne a Vorarlbergu (Rakúsko), Chemnitzu a Bielefeldu (Nemecko), Madridu a Bilbaa (Španielsko), Manchesteru a Edinburghu (Veľká Británia) – vnímajú a prežívajú svoju identitu, občianstvo a väzby na lokálne spoločenstvo, národ a Európu. Zistili sme, že štruktúru identity vo všetkých skúmaných regiónoch možno charakterizovať prostredníctvom nasledujúcich dimenzií: 1. identifikácia s rodiskom a makrosociálnymi útvarmi; 2. identifikácia so signifikantnými inými; 3. spiritualita, intimita a markery inakosti; 4. identifikácie súvisiace s kariérou a statusom. Najvýznamnejšie zdroje pre utváranie identity poskytujú rodina a priatelia; až potom nasleduje vzdelanie a kariéra. Podstatne menej sa hodnotí význam regionálnej, národnej a európskej príslušnosti, sexuality a rodovosti.

Národné a európske identity vnímajú mladí Bratislavčania podobne ako ich rovesníci v ostatných krajinách, a to prevažne ako kompatibilné. Pre mladých Bratislavčanov je typická tzv. moderná národno-európska konfigurácia identít, teda hegemonická národná identita, ktorá zahŕňa regionálnu identitu a je kompatibilná s európskou identitou. Táto konfigurácia často implikuje automatické „zahniezdené“ vnímanie jednotlivých identít. Podobne tomu je aj u mladých ľudí v Prahe, Madride a čiastočne v Edinburghu. Na rozdiel od nich u mladých Nemcov a Rakúšanov dominuje európska identita nad identitou národnou.

Očakávania a obavy spojené s členstvom v EÚ sa u nás, podobne ako v ostatných krajinách, spájali najmä s možnosťami európskej mobility a s ekonomickými výhodami členstva, u niektorých zaznela obava zo straty národnej identity a kultúrnej homogenizácie. V porovnaní s ostatnými skúmanými krajinami sa u nás členstvo v EÚ spájalo s najpozitívnejšími postojmi.

U mladých Bratislavčanov prevláda pasívny model občianstva. Ich vnímanie občianstva nie je založené na etnickom princípe, pričom občianstvo vnímajú v zmysle práv a povinností - najmä rešpektovania zákonov a inštitúcií krajiny. Občianske práva a povinnosti vnímajú

najmä na úrovni účasti vo voľbách (Projekt 5. RP EÚ, číslo projektu: HPSE-CT-2001-00077, Research Programme: IHP-1999).

Nakoľko v súvislosti s procesmi európskej integrácie sa všeobecne predpokladá, že sa na jednej strane znižuje význam národných štátov v prospech európskych inštitúcií a na strane druhej narastá význam regiónov, skúmali sme aj problematiku regionálnej identity adolescentov. Cieľom projektu bolo preskúmať vzájomné prepojenia medzi jednotlivými vrstvami identity s dôrazom na ich regionálnu variabilitu spôsobenú odlišným vývojom jednotlivých oblastí Slovenska (9 regiónov: Bratislava, Komárno, Myjava/Záhorie, Orava, Zvolen, Bardejov, Košice, Kráľovský Chlmec). Výsledky psychosémantickej analýzy odhalili komplexný vzťah väzby na región k iným makrosociálnym identitám (národnej a európskej). Sémantická štruktúra pojmu „ľudia z môjho regiónu“ pozostávala z dimenzií sociálnej blízkosti, hodnotenia/ceny a aktivity/sily, pričom táto zahŕňala aj politické koncepty (liberálnosť a verejnosť). Osobitné postavenie zaujímali Dolný Kubín a zoskupenie regiónov Prievidza, Dolný Kubín, Myjava/Záhorie a Zvolen, kde „ľudia z môjho regiónu“ boli vnímaní ako relatívne bližší resp. potrebnější a cennejší než v ostatných regiónoch. Tematická analýza väzieb na vlastný región umožnila identifikovať viacero typov väzieb na región (esenciálne väzby, sociálne väzby, väzby na prostredie, väzba prostredníctvom životného štýlu), avšak medziregionálne rozdiely sa prejavili iba v oblasti životného štýlu, previazanej s mobilitnými aspiráciami (push resp. pull tendencie). V niektorých prípadoch odstredivé a dostredivé tendencie viedli až ku konfliktnému prežívaniu regionálnej identity, keď na jednej strane participantov v mieste bydliska „držia“ rodičia, ale na strane druhej chýbajúce zdroje ich nútia hľadať svoju realizáciu inde (Štátny program ÚVV 2003 SP 51/028 06 00/028 06 01).

Výsledky výskumu potenciálu pre vznik tzv. „cezhraničnej“ regionálnej identity u mladých dospelých v rakúsko-slovenskom pohraničí naznačujú, že pripravenosť participantov identifikovať sa s priestorom, ktorý presahuje štátnu hranicu, závisí od rôznych faktorov. Je to najmä kvalita predchádzajúcej skúsenosti s krajinou na druhej strane hranice (Rakúskom pre Slovákov, Slovenskom pre Rakúšanov). V súčasnosti však rozhodne nemožno hovoriť o existencii „cezhraničnej“ regionálnej identity, dokonca ani u tých participantov, ktorí majú dlhodobú, takmer každodennú skúsenosť so štúdiom vo Viedni. Najnegatívnejší obraz o Rakúšanoch zo všetkých skúmaných Slovákov mali práve slovenskí pendleri študujúci vo Viedni, a to z dôvodu neintegrovateľnosti do rakúskej spoločnosti. Pokiaľ skúsenosť s integráciou chýba, je ťažké budovať pocit identifikácie s priestorom za štátnou hranicou. Identifikácia tiež čiastočne závisí od každodenného akčného priestoru participantov – tento však presahuje štátnu hranicu najmä u Slovákov žijúcich v pohraničí a u slovenských študentov študujúcich vo Viedni, ale nie u mladých Rakúšanov. (OeNB Jubiläumsfonds Projekt 10690 „Nové komunity - nové identity? Štúdiá teritoriálnych identít mladých ľudí v rakúsko-slovenskom pohraničí“, v spolupráci s Austrian Institute for Youth Research, Viedeň).

Problematika národnej a regionálnej identity je úzko spätá s potenciálnou migráciou (dobrovoľnou aj násilnou), v súčasnosti najmä ekonomicky motivovanou. V tejto súvislosti sme zistili, že od roku 2000 došlo k zmenám v okolnostiach súvisiacich s potenciálnym obchodovaním s ľuďmi zo Slovenska (odlišnosti 2000 – 2003): Kým spočiatku sa vnímali najmä všeobecné životné riziká spojené so zlou ekonomickou situáciou, v súčasnosti sa výraznejšie vníma najmä riziko nezamestnanosti; medzi prvoradáde motívy pre prostitúciu v súčasnosti patria finančné problémy a chudoba. Absolútna väčšina respondentiek v roku 2003 manifestovala pokročilé štádium zvažovania novej práce v zahraničí (Správa pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu - IOM na tému "Obchod s ľuďmi na Slovensku" – prieskum podmienok pre obchod so ženami na Slovensku. Kvalitatívna časť.)

Obavy Veľkej Británie z enormného nárastu počtu uchádzačov z krajín strednej Európy sa ukázali ako neopodstatnené. Záujem o prácu sa nezvýšil: hoci je po vstupe

Slovenska do EÚ formálne ľahšie zamestnať sa, zároveň sa predpokladá väčšia konkurencia, tým aj vyššie nároky na uchádzačov (Projekt IOM/KVSBK SAV: Objasnenie mýtov a skutočností týkajúcich sa imigrácie do Veľkej Británie).

Výskum potrieb migrantov na Slovensku ukázal, že najvýraznejšie nedostatky v uspokojovaní potrieb majú tí migranti, ktorí majú status azylantov, pretože neovládajú slovenský jazyk, ubytovanie sa im poskytuje v oblastiach s vysokou nezamestnanosťou a vo vzťahu k majorite musia čeliť vysokej miere nedôvery a odmietania. Z hľadiska problému hľadania optimálneho variantu mnohokultúrnej spoločnosti sa ukázalo, že pre migrantov, ktorí dlhodobo žijú na Slovensku, je efektívnym spôsobom integrácie tzv. kultúrny coming out – odkrytie svojej kultúrnej minulosti. Vzhľadom na vysokú mieru rasizmu a etnickej neznášanlivosti na Slovensku je pozitívne zistenie, že dlhodobá pracovná skúsenosť v zmiešaných kolektívoch s cudzincami napomáha odstraňovaniu predsudkov príslušníkov majority a zvyšuje toleranciu voči migrantom (ESF/Equal 149/04-I/33-2.1).

Na základe výsledkov výskumu potrieb migrantov na Slovensku (monografia „Potreby migrantov na Slovensku“) boli (a) formulované odporúčania v oblasti migračnej politiky v SR a návrhy pre činnosť novozriadeného Migračného informačného centra (prevádzkuje Medzinárodná organizácia pre migráciu), ako aj (b) identifikovaní a následne vyškolení tzv. kultúrni mediátori (príslušníci komunit migrantov), ktorých úlohou bude práca s etnickými a kultúrnymi komunitami v regiónoch a nadväzovanie kontaktov s uzavretými komunitami. Rovnako významným prvkom bolo (c) realizovanie štyroch diskusných stretnutí s verejnosťou, ktorých cieľom bola senzitivácia verejnosti voči migrantom a iným kultúram, zmiernenie predsudkov voči migrantom a zvýšenie tolerancie voči inakosti; cieľovými skupinami týchto stretnutí boli všeobecná verejnosť, stredoškólači, a učitelia základných škôl (ESF/Equal 149/04-I/33-2.1).

V inom, ešte neukončenom projekte, skúmame mediálne reprezentácie Slovenska a slovenskej národnej identity v tlačových médiách. Hlavným výsledkom prvého roku riešenia bolo zhodnotenie aplikovateľnosti sociálno-psychologických teórií vychádzajúcich z perspektívy sociálnej identity pre vysvetľovanie procesov rekonštruovania národnej identity v integrujúcej sa Európe: (1) identifikácia s makrosociálnymi kategóriami, tak ako ju skúma hlavný prúd sociálnej psychológie, sa obmedzuje len na procesy individuálnej kategorizácie a zabúda na spoločenskú úroveň redefinovania medziskupinových hraníc a hľadania vlastnej pozície v systéme viacnásobných kategoriálnych členstiev; a (2) pri sebakategorizácii na individuálnej úrovni zohrávajú dôležitú úlohu strategické a pragmatické ciele interakcie. Druhým výsledkom prvého roku riešenia bolo vytvorenie základnej databázy článkov z denníkov Pravda a SME z vybraných období rokov 1993 (vznik samostatnej SR), 1998 (parlamentné voľby, koniec mečiarizmu) a 2004 (vstup SR do EÚ) (VEGA 2/6159/26).

Prakticky všetky zistenia z početných výskumov sú mnohonásobne odovzdávané spoločenskej praxi – počnúc mediálnymi prezentáciami a končiac seminármi a dielňami pre učiteľov. O význame a užitočnosti týchto výskumov svedčí napokon aj záujem nadnárodných inštitúcií (IOM), v spolupráci s ktorými sme v hodnotenom období realizovali dva aplikované výskumné projekty, ktoré majú bezprostrednú intervenčnú zložku.

3) Program výskumu rozvoja gramotnosti

Program sa kontinuálne rozvíja od roku 1997, v sérii viacerých vedeckovýskumných projektov, zameraných na skúmanie individuálnych, kognitívno-psychologických a vývinových aspektov rozvoja gramotnosti v období raného detstva v kontexte inštitucionálnej – predškolskej a primárnej edukácie. Výskum gramotnosti v slovenskej jazykovej kultúre nemá dlhodobejšiu tradíciu, čo bolo aj dôvodom jeho iniciovania na pôde KVSBK SAV v spolupráci s viacerými univerzitnými pracoviskami v SR. V tejto situácii boli významné medzinárodné merania čitateľskej gramotnosti populácie žiakov vo veku 10 a 15

rokov (PIRLS, 2001; PIZA, 2003), realizované IEA v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom (a v rámci lektorskej spolupráce aj s KVS BK SAV), do ktorých sa SR zapojila po prvýkrát. Už prvé výsledky zverejnené v priebehu r. 2003-2004 vyvolali oprávnený rozruch a záujem verejnosti, vzhľadom na priemerné umiestnenie žiakov 4. ročníkov a len veľmi podpriemerné výsledky absolventov ZŠ v porovnaní s ostatnými zúčastnenými európskymi krajinami.

V posledných rokoch sa pozornosť v rámci Programu rozvoja gramotnosti KVS BK venovala aj syntetickému teoreticko-metodologickému štúdiu konceptu gramotnosti. V publikovanej monografii sa preložila syntéza teoretických prístupov a východísk súčasného výskumu gramotnosti, v rámci ktorej sa sformulovalo nové poňatie utvárania gramotnosti. Jeho odlišnosť v porovnaní s tradičnou koncepciou rozširuje vekové kontinuum psychogenézy gramotnosti v individuálnom vývine v oboch smeroch. Vzťahuje sa tak na predškolský, ako aj starší školský vek, s poukazom na dopad týchto štádií na ďalší - celoživotný priebeh vlastného formovania gramotnosti, ako procesu aktívneho sebavzdelávania a nadobúdania vlastnej kultúrnej identity. Obsah kategórie gramotnosti sa tak rozširuje z individuálno-vývinovej a kognitívnej dimenzie aj na sociálny a kultúrny kontext. Dopady takéhoto nového poňatia gramotnosti na súčasnú vzdelávaciu prax sú ďalekosiahle (VEGA, č. 1/0096/03, „Pedagogické reflexie a prístupy k vzdelávaniu ako formovaniu kultúrnej gramotnosti“).

Výsledky empirického výskumu v programe rozvoja gramotnosti sa vzťahujú k otázkam iniciovania a koncipovania kurikulárnych zmien v oblasti predškolského a elementárneho vzdelávania. Vo vzťahu k *predškolskému vzdelávaniu* boli významné aj viaceré zistenia medzinárodného projektu ELAP (Early Literacy Assessment Project) v rámci ktorého sa ukázalo, že progresívne zlepšovanie školských výkonov bolo najvýraznejšie v skupine najmladších žiakov, čo podporuje názory o špecifickom význame a účinnosti včasnej stimulácie gramotnosti a je v súlade s výsledkami výskumov predškolského pregramotného potenciálu z predchádzajúceho obdobia. Vo vzťahu k *primárnemu vzdelávaniu* boli významné opakované sledovania viacerých ukazovateľov gramotnosti (Metodikou MPHG) na výbere žiakov prvého ročníka ZŠ v priebehu jedného roka. Kvantitatívne analýzy výkonových parametrov čítania, sledovaných vo vzťahu k vstupným vedomostiam, ako aj z hľadiska možnosti uplatňovania významových a kontextuálnych kľúčov, naznačili podporný vplyv významového kontextu a prítomnosť významových stratégií pri čítaní zmysluplných a najmä nových neznámych textov, ako aj schopnosť opierať sa a ťažiť zo znalosti jazyka a syntaxe. Uvedené zistenia boli podopreté aj kvalitatívnymi analýzami individuálnych prípadov žiakov so špecifickým profilom čitateľských výkonov. Výsledky kvantitatívneho a kvalitatívneho spracovania údajov poukazujú na prirodzenú snahu žiakov uplatňovať efektívne stratégie zvládania procesu čítania s porozumením v štádiu, keď škola jednoznačne preferuje mechanický nácvik techniky čítania (VEGA č. 1/3637/06, „Diskurzívna a nediskurzívna prax školy pri formovaní základného vzdelávania“).

V nadväznosti na uvedené zistenia sa v súčasnosti analyzujú aj spontánne – implicitné stratégie čítania žiakov vyšších ročníkov, ktoré uplatňujú (a aj reflektujú) v situáciách vyžadujúcich porozumenie textu a ďalšiu prácu s textovými informáciami. Skúmaná bola jedna trieda 4. ročníka ZŠ, v počte 19 žiakov. Výsledky naznačujú, že žiaci disponujú dobrým strategickým základom, ktorý tvorí predpoklad jeho rozvíjania a formovania v explicitnom strategickom vyučovaní s účasťou metakognície žiaka. Sledovanie vzťahu medzi úrovňou techniky čítania a strategickou aktivitou žiakov prinieslo viaceré údaje, poukazujúce na to, že cieľavedomé stratégie čítania s porozumením pri práci s informačným textom uplatňujú a udávajú častejšie najmä slabí čitatelia, v porovnaní s fluentnými. Naznačuje to – v súlade s predchádzajúcimi zisteniami – že forsírovanie mechanického nácviku techniky čítania a jej bezproblémové zvládanie môže viesť k pasívnemu čítaniu bez prítomnosti aktívnej

strategickej kontroly porozumenia (VEGA, č. 1/3637/06, „Diskurzívna a nediskurzívna prax školy pri formovaní základného vzdelávania“).

Výsledky teoretických aj empirických štúdií sa priebežne zhodnocujú vo viacerých podobách, či už v podobe priamej pedagogickej činnosti a spolupráce riešiteľov s viacerými pracoviskami pregraduálneho i postgraduálneho vzdelávania učiteľov (Pedagogické fakulty UK, TU, UMB, MU-Brno, MCMB), alebo v podobe spolupráce na projektoch aplikovaného výskumu. V spolupráci s ŠPÚ sa okrem lektorovania analýz ďalšej etapy projektu PIRLS (2006) realizuje aj široko koncipovaný projekt „Kurikulárnej transformácie primárneho vzdelávania v súlade s Miléniom“, (KEGA, č. 3043/05). Úspešne sa ukončil proces schvaľovania nového Šlabikára, ktorý je súčasťou edičného komplexu metodických materiálov projektu.

4) Program výskumu sexuality a podpory sexuálneho zdravia

Výskum v tomto programe sa realizoval najmä v grantových projektoch Individuálna, komunitná a európska identita z pohľadu zdravia (VEGA 2/3147/23) a Intimita a normativita v kontexte občianstva (VEGA2/6164/6), ako aj vo viacerých medzinárodných projektoch, v ktorých sa realizujú medzinárodné bilaterálne spolupráce s odborníkmi/inštitúciami, ktoré sa venujú nemedicínskemu výskumu sexuality. V skúmaní sexuálneho zdravia celosvetovo dominuje medicínsky prístup, a to napriek tomu, že iba výskum, ktorý sleduje aj psychologické, sociálne a kultúrne aspekty, dokáže odpovedať na komplexné otázky relevantné sexuálnemu zdraviu. Sú to napr. vzťah sociálne konštruovaných rodových rolí (gender) k sexualite, sexuálnej spokojnosti a zdraviu, miesto identity v problematike sexuálneho zdravia, význam kultúrnych stereotypov pre vzorce sexuálneho správania, či niektoré osobnostné charakteristiky vo vzťahu k získavaniu si partnerov. V domácom kontexte sa týmito otázkami nezaobera žiadna iná vedecká inštitúcia.

V rámci výskumu problematiky intimity a normativity sa skúmali konštrukcie rodovosti – mužskosti a ženskosti – v partnerských vzťahoch. Analýza skupinových diskusií ukázala, že priebeh fungovania vzťahu určujú osobnostné vlastnosti ako dominancia a racionalita, a to bez ohľadu na to, či je nositeľom týchto vlastností muž alebo žena. Okrem toho sa ukázalo, že dimenzia dominancie má pri rozhodovaniach v partnerskom vzťahu silnejší vplyv ako dimenzia racionality. Tieto zistenia sú využiteľné ako v partnerskom poradenstve, tak aj prevencii rizikového správania (VEGA č. 2/6164/6)

Širší sociologicko-psychologický výskum na vzorke 397 Bratislavčanov (18-24 roční, náhodný výber) ukázal, že ženy sú menej zaťažené rodovými stereotypmi ako muži: ženy vo väčšej miere ako muži súhlasia s tým, že príslušníci oboch pohlaví môžu rovnako dobre vykonávať všetky povolania ako aj s tým, že muž a žena by sa mali v rovnakej miere starať o svoje deti. S tvrdením, že muž má zarábať peniaze a žena sa má starať o deti nesúhlasia viac ženy než muži (EU 5th Framework Programme HPSE-CT-2001-00077).

Medzikultúrna porovnávajúca štúdia subjektívnych náhľadov mladých ľudí (16-18) z Anglicka, Katalánska a Slovenska na sexualitu vygenerovala šesť diskrétnych názorových konštrukcií. Použitie Q metodológie, ktorá kombinuje diskurzívny prístup s kvantitatívnou analýzou, umožnilo medzikultúrne analyzovať chápanie sexuálnych vzťahov (ich diskurzívne konštrukcie) a ich implikácií pre zdravie mladých dospelých v Anglicku, Katalánsku a na Slovensku. Štruktúrna analýza vzťahov medzi týmito názorovými konštrukciami smeruje k dvom ortogonálnym dimenziám: liberálnosť vs. tradicionalizmus a pro-individuálnosť vs. pro-partnerstvo. Výsledky ukazujú, že rôznorodé chápania sexuálnych vzťahov sa diferencujú podľa (a) miery tradicionalizmu, resp. liberalizmu, (b) lokalizácie zodpovednosti a (c) konceptualizácie vzťahu medzi láskou a sexom. Poznanie konkrétnych konštrukcií sexuálnych vzťahov je dôležité najmä z hľadiska miery zdravotného rizika, ktoré je v nich implicitne obsiahnuté, resp. ku ktorému môže viesť správanie v intenciách takýchto vzťahov.

V kooperatívnom výskume (projekt v rámci MAD a projekt VEGA), ktorý bol orientovaný na komplexné vzťahy medzi mnohohrsteve chápanou identitou a problematikou zdravia, najmä sexuálneho, sa na základe individuálnych pološtruktúrovaných interview a fokusových skupín zmapovali hlavné diskurzy o pokúšaní a zvädzaní na Slovensku, ktoré sa analyzovali a porovnávali s diskurzmi vyskytujúcimi sa v Anglicku. Identifikované diskurzy možno rozdeliť do dvoch základných skupín: diskurzy o vulnerabilite a diskurzy o dôsledkoch podľahnutia. Medzi diskurzy o vulnerabilite patria biologický, situačný, hodnotový, diskurz o manipulácii a terapeutický diskurz. K diskurzom o dôsledkoch podľahnutia patria: (a) diskurz o šikmej ploche, predpokladajúci, že ak človek už raz podľahne, je pravdepodobné, že podľahne znova, (b) diskurz o poučení argumentujúci, že podľahnutie pokušeniu má aj pozitívne účinky, ako poučenie sa a (c) diskurz o transformácii morálky uvažujúci o tom, že podľahnutie pokušeniu umožňuje dekonštrukciu prevzatej morálky, jej transformáciu v niečo vlastné a tým aj získanie nadhľadu (Bianchi a spol., 2005a). Na Slovensku aj v Anglicku sme zaznamenali posun od modernistického bipolárneho modelu, ktorý rozdeľuje ľudí na svätých, morálnych a silných (nikdy nepodliehajúcich pokušeniu) a na hriešnych, nemorálnych a slabých (podliehajúcich všetkým pokušeniam), k trojrozmernému modelu. Ten sa vyznačuje pridaním novej kategórie autonómnych jedincov, ktorí sa sami rozhodujú, či pokušeniu odolajú alebo podľahnú.

(Bilaterálny projekt na základe spolupráce MAD *Sexuálne zdravie vo vzťahu k mnohohrstevej štruktúre identity: Veľká Británia vs. Slovensko. (Sexual Health in Different Multi-Layer Identity Structures: UK vs. Sk)*, v spolupráci s The Open University, UK a projekt VEGA 2/3147/23.)

V osobnostno-normatívnej interkulturálnej štúdii z viac ako 50 krajín celého sveta sme zistili, že nadväzovanie romantických vzťahov sa bez ohľadu na kultúru v 79% normatívne viaže s pocitom bezpečia. Títo ľudia pozitívne vnímajú seba aj druhých, cítia sa milovaní a že si zaslúžia pozornosť iných. Tiež očakávajú, že iní ľudia budú akceptovať a opätovať ich prejavy lásky. Nadväzovanie romantických vzťahov s niekým, kto už je v inom vzťahu, bolo najbežnejšie v Južnej Európe, Južnej Amerike, Západnej a Východnej Európe a relatívne málo sa vyskytovalo v Afrike, Južnej a Juhovýchodnej Ázii a vo Východnej Ázii. Vo všetkých regiónoch mali muži oproti ženám väčší sklon nadväzovať takéto krátkodobé romantické vzťahy, ale tieto rozdiely sa znižujú v kultúrach/krajinách, v ktorých sú rodové vzťahy vyrovnaneršie (International Sexuality Description Project).

Okrem empirických bádání sexualit v diskurzívnej a osobnostnej oblasti, ktoré prispievajú k poznaniu kontextov a príčin sexuálneho zdravia, ukazuje sa naliehavá potreba komplexného vnímania sexuálneho zdravia, resp. rešpektovania širšie chápanej intimity občanov, v ktorej je sexualita len jednou oblasťou. Tomu zodpovedá koncept intímneho občianstva, ktorého súčasťou je aj sexuálne zdravie. Týmto smerom sa bude uberať náš výskum v najbližších rokoch.

Všetky poznatky získané v tomto programe sú priamo využiteľné v optimalizácii sexuálnej výchovy na Slovensku. V tomto zmysle sa uskutočňujú početné aplikačné aktivity na rôznych úrovniach – príprava učiteľov v oblasti sexuálneho zdravia na pedagogických fakultách, usporadúvanie konferencií pre učiteľov – priamych realizátorov výchovy k manželstvu a rodičovstvu, edičná činnosť a pod.

5) Program vývinovo-neuropsychologického výskumu

Výskum porúch vývinu sa realizuje v spolupráci s vysokoškolským pracoviskom Katedry psychológie a patopsychológie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v kontexte výskumu zameraného na rozličné druhy postihnutia (zrakové, mentálne, kombinované postihnutie, špecifické poruchy učenia, chronické ochorenia).

Výskumy neurovývinových porúch v hodnotenom období nadväzovali na predchádzajúce bádania a koncepcné východiská, kde je vrozený biologický deficit chápaný ako základ vývinu, pričom významná úloha sa pripisuje aj samotnému vývinovému procesu v dynamickej interakcii s prostredím. Neurovývinové poruchy sa skúmali hlavne v dvoch rovinách - v rovine bazálnych kognitívnych procesov predovšetkým na pozadí komunikačných schopností a v rovine sociálno-osobnostných charakteristík.

Výskumy osobitostí jazyka a reči pri rozličných vývinových poruchách (Williamsov syndróm, Landauov-Kleffnerov syndróm) naznačili plauzibilitu modulárnej organizácie rečových spôsobilostí, avšak detailnejšie kvalitatívne analýzy poukazujú, že pozorované disociácie nie je možné chápať ako jednoznačný prejav fungovania separátnych kognitívnych systémov.

Taktiež sme sledovali narušenie bazálnych kognitívnych schopností pri vývinových poruchách s mentálnym postihnutím, so špecifickým vývinovým deficitom aj so získaným poškodením mozgu. Zistené profily deficitov vo verbálnej a neverbálnej sluchovej percepcii sú príspevkom k databáze pre vytváranie špecifickej neuropsychologickej diagnostiky.

Vo výskume adaptívneho správania osôb s mentálnym postihnutím sa prepájajú roviny kognitívnych schopností a sociálno-osobnostných charakteristík. Zistené empirické údaje spolu s výsledkami analýzy teoretických východísk, vývinových, etiologických a kultúrnych hľadísk konštruktu adaptívneho správania potvrdzujú, že hodnotenie celkového kognitívneho deficitu výlučne intelligenčnými testami nie je postačujúce. Je potrebné posudzovať aj adaptívne správanie, čo významne dopĺňa obraz o jedincovi s mentálnym postihnutím. Takého hodnotenie môže byť východiskom pre tvorbu intervenčných programov, pre sledovanie ich efektívnosti aj pre formovanie životného štýlu.

Problematika osobnosti a jej utvárania je relatívne málo prebádaná pri vývinových poruchách s mentálnym postihnutím. Pri porovnaní charakteristík osobnosti adolescentov s mentálnym postihnutím rozličnej etiológie s charakteristikami adolescentov z bežnej populácie z pohľadu modelu piatich veľkých faktorov osobnosti sa rozdiely rysujú hlavne v prejavoch tých osobnostných črt, ktoré sú späté s kognitívnymi odlišnosťami medzi porovnávanými populáciami. V dimenziách identifikujúcich sociabilitu, či interpersonálne tendencie sa porovnávané skupiny nelíšili. Avšak výskum etiologicky diferencovaných porúch s mentálnym postihnutím (Downov syndróm, Williamsov syndróm) ukázal odlišnosti v osobnostných profiloch aj v závislosti od etiológie mentálneho postihnutia. Diskriminačná analýza osobnostných charakteristík jasne odlišila osoby s Downovým syndrómom od osôb s Williamsovým syndrómom na základe osobnostných črt príznačných pre osobnostné dimenzie svedomitosť a extroverzia. Výsledky tak poukazujú na užitočnosť etiologicky zameraného prístupu pri skúmaní mentálnej retardácie, poskytujú podklad pre využitie v oblasti výchovy a naznačujú ďalšie možnosti skúmania behaviorálnych fenotypových znakov.

Pozornosť sa venovala aj metodologickým hľadiskám etiologicky zameraného prístupu vo výskume mentálnej retardácie a využitiu etiologických hľadísk v psychologickej diagnostike a intervencii pri mentálnom postihnutí (VEGA č. 1/0048/23 „Psychologické dimenzie životného štýlu jedincov s rozličnými druhmi postihnutia v kontexte spoločensko-ekonomických zmien“; VEGA č. 1/3641/06 „Možnosti psychológie v utváraní podmienok pre vyrovnávanie príležitostí jedincov s rozličnými druhmi postihnutia v majoritnej spoločnosti“).

Skúmanie porúch vývinu má okrem prínosu pre základný výskum zásadný spoločensko-ekonomický význam. Postavenie osôb s postihnutím v našej spoločnosti prechádza v ostatnej dekáde podstatnými zmenami. Z psychologického hľadiska ide najmä o integráciu do väčšinovej spoločnosti v oblasti výchovy, vzdelávania, pracovného zaradenia. I keď ide o vytváranie priaznivejších podmienok pre osoby s postihnutím, proces prispôbovania sa novým situáciám je náročný ako pre cieľové skupiny osôb s postihnutím,

tak aj pre ich blízke sociálne okolie a pre pomáhajúce profesie. Odovzdávanie výskumných zistení a nových vedeckých poznatkov vo forme publikácií, prednášok, poradenstva (napr. v rámci spolupráce v Spoločnosti pre výskum porúch vývinu dieťaťa Slovenskej lekárskej spoločnosti, či v spolupráci so Spoločnosťou Williamsovho syndrómu) efektívne podporuje optimalizáciu procesu zmien v prístupe k osobám s postihnutím a zlepšovanie kvality ich života.

6) Environmentálno-psychologický program

Environmentálno-psychologický program sa v hodnotenom období realizoval v grantovej úlohe Individuálna, komunitná a európska identita z pohľadu zdravia (VEGA č. 2/3147/23) v intenciách medzinárodného vedeckého programu UNESCO Man and Biosphere. Výsledky z prostredia slovenských biosférických rezervácií boli diskutované na medzinárodných konferenciách a seminároch (napr. Rím 2003).

Najdôležitejšie výsledky v danom období boli získané v oblasti kognitívnych, hodnotových a konatívnych charakteristík správania sa respondentov dvoch populačných výberov (obyvatelia, experti) v biosférickej rezervácii Tatry z hľadiska ich relevantnosti intenciám udržateľného rozvoja. Dovoľujú konštatovať, že (zatiaľ) neexistuje diskurz o sociálnych, kultúrnych, psychologických a hodnotových vzťahoch v životnom prostredí v intenciách koncepcie udržateľného rozvoja resp. udržateľného života. Koncept udržateľného rozvoja – nielen ako pojem, ale aj ako rozvojová paradigma – bol neznámy pre prevažnú väčšinu obyvateľov aj expertov, z čoho možno usudzovať, že posolstvá na tejto úrovni komunikujú iba s jednou pätinou populácie – tak laickej ako aj odbornej. S rastúcou materiálnou kvalitou života rastie aj frustrácia z rozpadu tradičných morálnych vzťahov a spirituálnych hodnôt. Pre proenvironmentálnu motiváciu má rozhodujúci význam sociálne učenie na základe pôsobenia osobného príkladu a vzorov. Uvedomovania si schopnosti aktívne konať (self efficacy), uvedomovanie si dôsledkov konania a vnímanie kauzálnych vzťahov, ako aj atribúovanie zodpovednosti za konanie aktivujú tzv. osobnú ekologickú normu v správaní. Vzťah obyvateľov biosférickej rezervácie k obývanému územiu je založený najmä na osobnej skúsenosti a profesionálnej činnosti. Vnímanie a afektívna väzba na životné prostredie sú dominantne sýtené prírodnými prvkami a zaostáva kognitívna podpora tohto vzťahu (poznatky o ekologických, kultúrnych a architektonických osobitostiach). V obsahoch a prežívaní kvality života v území biosférických rezervácií boli zastúpené tak pozitívne aspekty (zdravé, čisté prostredie, rodisko) ako aj negatívne aspekty spojené s marginalitou územia (nedostatočná technická infraštruktúra, služby, dopravné spojenie atď.).

Kvalitatívny výskum potvrdil, že v kontexte lokálnej identity interpretujú účastníci životné prostredie prevažne v znakoch/kvalitách prírodného prostredia (prítomnosť resp. chýbanie zelených plôch, parkov). Vnímanie stavu (kvality) životného prostredia Bratislavy však primárne ovplyvňuje miesto bydliska (mestská štvrť). Dobrý pomer prírodného a človekom vytvoreného prostredia, dopravná infraštruktúra a služby saturujúce potreby obyvateľov, tvoria bázu pre zažívanie pocitov hrdosti (lokálpatriotizmu). Prostredie sídlisk vnímali ako dehumanizované, nedokončené, s variétou problémov (málo zelene, sociálne byty, kriminalita, znečistené ovzdušie atď.). Aktivita v prospech ochrany životného prostredia je však len minimálna (signovanie petícií) a prevládajú paternalistické očakávania od orgánov štátnej správy a mimovládnych organizácií. Správanie spoluobčanov sa (aj podľa) účastníkov vyznačuje bezstarostnosťou a nezáujmom o prostredie, v ktorom žijú. Potvrdzuje sa tým, že koncept udržateľného rozvoja ešte nie je samozrejmom súčasťou občianskeho diskurzu (VEGA č. 2/3147/23).

Výskum v cieľových skupinách odborníkov rôzneho odborného zamerania (psychológovia, prírodovedci, technici), pôsobiacich v pedagogickom procese na

univerzitách, poradenstve, štátnej správe a mimovládnych organizáciách (2005-2006, N=190) sledoval vplyv odbornej špecializácie na komplex ťažiskových tém, relevantných pre trvalo udržateľný rozvoj (TUR). Výsledky potvrdili signifikantný vplyv odbornej špecializácie na posudzovanie dôležitosti jednotlivých problémových okruhov TUR, na posudzovanie rozdielu medzi pojmami TUR a ochrana prírody, ako aj na environmentálne hodnoty.

Tieto výsledky sa uplatňujú v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR na príprave koncepčných dokumentov (Národná stratégia udržateľného rozvoja, Regionálna stratégia udržateľného rozvoja – Stredné Pohronie), spolupráca s manažmentami biosférických rezervácií pri práci s verejnosťou, vedenie diplomových prác s environmentálnou problematikou.

3. Koncepcia aktivít výskumu a vývoja organizácie na ďalšie štyri roky (max. 5 strán)

Preambula

Koncepcia výskumu KVS BK SAV na najbližšie roky vychádza z úspešných výskumných programov, ktoré boli a sú priebežne realizované na pracovisku. V priebehu rokov 2005-2006 však strategická analýza poukázala na možnosť a potrebnosť väčšej integrácie, a to tak vo vnútri KVS BK, ako aj vo vzťahoch s vonkaším prostredím – so špičkovými kapacitami v ďalších akademických (verejnoprávnych aj súkromných) organizáciach. Táto integrácia sa týka najmä pridanej hodnoty realizovaných výskumných projektov v jednotlivých výskumných programoch v kontexte občianskej spoločnosti, občianstva a aktívnej participácie jednotlivcov. Problematika demokracie, účasti verejnosti na veciach verejných, občianskej identifikácie na úrovni makrosociálnych kategórií, či kultúrnej identity boli predmetom výskumnej a publikačnej aktivity pracovníkov KVS BK už od počiatku 90. rokov. Tak sa ako prirodzená nadstavba ponúkala výzva k iniciovaniu **Centra excelentnosti (CE)**, ktoré by podchytilo, stimulovalo a rozvíjalo aktuálnu spoločenskú problematiku transformácie občianstva a participácie. Výsledkom bol projekt Centra excelentnosti SAV s názvom „*Centrum excelentnosti pre výskum a rozvoj občianstva a participácie: zvládanie výziev 21. storočia (COPART)*“. Program CE sa začína realizovať v roku 2007 (trvanie do r. 2010). Partnermi KVS BK v tomto CE sú: Sociologický ústav SAV, Filozofický ústav SAV, Ústav etnológie SAV, Filozofická fakulta UK Bratislava, MVO: Inštitút pre verejné otázky, Centrum prevencie a riešenia a konfliktov - PDCS, Občan a demokracia, ako aj zahraniční partneri: prof. PhDr. Petr Macek, CSc. (Institút pro výzkum dětí, mládeže a rodiny, FSS MU Brno) a Dr. Gideon Calder (School of Health and Social sciences, University of Wales, Newport, UK).

I. Súčasný stav poznania a výskumu v danej oblasti z národného a medzinárodného hľadiska

Aktívne občianstvo predstavuje základnú súčasť občianskej kultúry a predpoklad formovania demokracie ako spôsobu života jednotlivcov i spoločnosti. Z toho dôvodu je potrebné systematicky skúmať všetky podmienky, ktoré občiansku aktivitu umožňujú alebo obmedzujú, či už na úrovni individuálnej, skupinovej, inštitucionálnej alebo legislatívnej. Rovnako je potrebné poznať hlavné sociokultúrne trendy a výzvy súčasného spoločenského vývoja. K tomu je potrebné koncipovať zodpovedajúce ciele občianskych aktivít a iniciatív.

1.1 Konceptuálne rámce občianstva, participácie a občianskej spoločnosti.

V súčasnosti je z konceptuálneho hľadiska relevantná najmä polemika medzi neoliberalizmom a komunitarizmom. Kým neoliberalizmus vychádza z individualistického ponímania slobody a ekonomických záujmov, komunitaristi vidia základnú legitimitu v spoločnom prospechu. Podľa neoliberalizmu sociálne silný štát oslabuje iniciatívu a morálku jednotlivcov. Naopak, z hľadiska komunitarizmu rozkladá individualizmus solidaritu komunit a ich dôveru vo vlastné schopnosti ovplyvňovať veci verejné. Komunitariáni v rámci akčného poňatia občianstva považujú participáciu za ústredný koncept. Jedným z cieľov analýzy bude práve dôkladnejšia konceptualizácia a operacionalizácia týchto termínov.

1.2 Spontánna a inštitucionalizovaná socializácia aktívneho občana

Výskumy naznačujú, že občiansky kompetentný jednotlivec je nielen občiansky gramotný (vedomosti), ale disponuje aj sociálnymi a komunikačnými spôsobilosťami a **dôverou** vo vlastné schopnosti ovplyvniť veci verejné. Aktérstvo a vnímanie vlastnej účinnosti sú teda

jadrovými prvkami občianskej kompetencie. Dôležité sú aj kognitívne predpoklady – schopnosť sústredenej dlhodobej a plánovanej aktivity, orientácia do budúcnosti, prispôsobivosť zmenám. Nie dostatočne hodnotené sú morálne predpoklady – schopnosť zväziť, naplňať a reflektovať svoju zodpovednosť a schopnosť spolupracovať.

1.3 Deliberácia skupinových záujmov v občianskej spoločnosti – nové formy občianstva

V ostatnom čase sa diskutuje o štvrtom rozmere občianstva, ktoré sa týka sexuálnej a intímnej existencie človeka, a to vo vzťahu ku všetkým trom kategóriám práv – k občianskym, politickým a sociálnym (Marshall, 1950/1987). V kontexte definície občianstva ako participácie na celospoločenských procesoch a možnosti prístupu k spoločným zdrojom, sexuálne práva implikujú právo na súkromie a životný štýl. K. Plummer (2003) dokonca presadzuje, aby sa pojem **intímne občianstvo zaviedol ako štvrtá kategória práv**, aby sme mohli plnohodnotne realizovať svoje potreby a rozhodnutia týkajúce sa nášho tela, pocitov a vzťahov, aby sme mali zaručený prístup k verejným zdrojom a aby sme mohli robiť rozhodnutia, týkajúce sa našej identity, rodu, erotických pocitov a zážitkov.

Okrem tohto zamerania sa bude skúmať aj problematika sociálnych hnutí a občianskych organizácií v kontexte Európy a Slovenska a problematika konfliktov občianskych záujmov a ich riešenia. Tieto subtémy budú riešiť partnerské pracoviská CE COPART mimo SAV. Z priestorových dôvodov sa im na tomto mieste nevenujeme, podrobne sú uvedené v prílohe.

1.4 Občianstvo vo svojich rozmanitých formách v období globalizácie

Výzvou pre teoretický aj empirický výskum je občianska identita migrantov, ktorí žijú dočasne v inej krajine, alebo do nej dochádzajú za účelom štúdia, či práce (študenti, manažéri nadnárodných korporácií, vedeckí pracovníci, úradníci európskych inštitúcií, zdravotné sestry, remeselníci a pod.). Integrovaná identita predpokladá silnú pôvodnú etnickú/národnú identitu a zároveň identifikáciu s novou krajinou/kultúrou, či inštitúciou. Otázka, či k takejto integrácii vôbec dochádza a aké sú jej podoby, je v našom kontexte nepreskúmaná. Empirický výskum si v prvom rade vyžaduje overovanie konceptov občianstva a participácie na prípade migrujúcich Slovákov. Výskumy naznačujú, že pre identifikáciu s určitými teritoriálnymi entitami respektíve sociálnymi kategóriami je dôležitá praktická skúsenosť s nimi. Takto napríklad tí, ktorí majú väčšiu skúsenosť s mobilitou v rámci Európy sa aj vo väčšej miere cítia byť európskymi občanmi. Z toho vyplýva napr. otázka, ako každodenný život v inej krajine, vrátane platenia daní a pod, vplýva na vnímanie občianskych práv a povinností v domovskej krajine. V tomto kontexte sa napríklad bude skúmať aj problematika participácie židovských emigrantov zo Slovenska do Izraela (externý spolupracovník, pozri príloha).

II. Úloha a význam KVS BK SAV v rámci výskumu v danej oblasti

Doterajšie skúsenosti potvrdzujú schopnosť výskumných tímov KVS BK SAV (aj napriek ich malej početnosti) dosahovať relevantné výsledky a zaznamenať kvalitatívny posun v skúmaných oblastiach. Svedčí o tom aj doterajšia publikačná činnosť pracovníkov v kvalitných vedeckých a odborných časopisoch (doma i v zahraničí), ale aj schopnosť prezentácie dosiahnutých výsledkov prostredníctvom početných vystúpení v médiách. Kvalitu výskumného potenciálu KVS BK SAV dokumentujú aj knižné vedecké monografie, ktoré sú vysoko hodnotené odbornou verejnosťou. KVS BK sa ako jediné pracovisko SAV aj v SR systematicky teoreticky a výskumne venuje otázkam súvisiacim s občianstvom a občianskou participáciou na rôznych úrovniach. V priebehu rokov sa vytvorila sieť spolupracovníkov, ktorej potenciál je práve v integrácii. O úrovni odborného potenciálu KVS BK SAV a význame pracoviska svedčí aj jeho schopnosť úspešne pripraviť projekt CE COPART a jeho postavenie ako koordinátora špičkových odborníkov zameraných na problematiku občianstva

a rozvoja občianskej participácie. Úlohu a význam KVS BK SAV v rámci výskumu v daných oblastiach konkrétne zachytávajú a bližšie dokumentujú predchádzajúce časti tohto materiálu.

III. Hlavné ciele koncepcie

Cieľom navrhovaného Centra excelentnosti COPART je integrovať existujúce kapacity a vytvoriť optimálne podmienky pre spoluprácu špičkových odborníkov v oblasti problematiky občianstva a občianskej participácie. Pôjde o: (1) Komplexný a integrovaný výskum občianstva a participácie, ktorý poskytne zásadné poznatky o stave, úrovni a formách občianstva a občianskej participácie na Slovensku; (2) Spojenie teoretických/výskumných a praktických inštitúcií, ktoré umožní priame testovanie teoretických predpokladov v konkrétnych vzdelávacích programoch a programoch stimulácie občianskej participácie; (3) CE bude pôsobiť ako inkubátor vedeckého dorastu vo viacerých vedných disciplínach.

CE bude realizovať svoj program prostredníctvom **projektových tímov** v tejto štruktúre: (1) Konceptuálne rámce občianstva, participácie a občianskej spoločnosti; (2) Spontánna a inštitucionalizovaná socializácia aktívneho občana; (3) Deliberácia skupinových záujmov v občianskej spoločnosti; (4) Občianstvo vo svojich rozmanitých formách v období globalizácie.

(Podrobnejšie informácie o východiskách a cieľoch Centra excelentnosti sú v prílohe 1.)

IV. Navrhované stratégie a metódy dosiahnutia cieľov, časový harmonogram

Empirický výskum v rámci COPART sa bude realizovať prostredníctvom nasledujúcich metód: sociologický výskum verejnej mienky, prípadové štúdie, fókusové skupiny, hĺbkové rozhovory, analýza dokumentov, oral history, analýza archívnych materiálov, súkromnej a úradnej korešpondencie, Q-metodológia, analýza masmediálnej prezentácie, sekundárna analýza relevantných empirických výskumov, priame a zúčastnené pozorovanie, filozofická, sociologická a politologická analýza.

1) Program filozofickej analýzy ľudského bytia (reflexia ideálu dobrého života)

Program nadväzuje na doterajšie skúmania uskutočnené v rámci riešenia problematiky ľudského bytia, prirodzenosti a kultúrnej identity, ktoré ukázali potrebu zamerania sa na bazálnejšie otázky súvisiace s reflexiou ľudského života, jeho hodnotového rámca a jeho posunov v súčasnosti, keď sa spoločnosť viac ako predtým zrieka uplatňovania prísnych kritérií vzhľadom ku konzistencii konania jednotlivca a jeho harmonizovania so stabilnou hodnotovou štruktúrou, založenou na pevných dominantných prvkoch. Požiadavka takejto jednoty zaniká spolu so silou veľkých narácií. Potreba uvoľnenia či oslobodenia životov ľudí z udomácnenej, všeobecne prijatej či predpísanej ideovej orientácie sa pretavuje do rôznorodosti, ktorá plodí možnosť i výzvu vytvoriť si originálny názor na svet a prezentovať osobitný spôsob života. Teoretickú reflexiu problematiky „dobrého života“, ako aj konkrétnych otázok spojených s jeho aktuálnym ideálom, bude riešiteľský tím rozvíjať v kontexte reflektovania potreby subtilnejšej teoretickej fundácie filozofického poradenstva. V prvej etape sa sústreďí na analýzu pojmov: originalita, uniformita, kreativita, konformita, autenticita a ďalších. Súbežne uskutoční teoretickú analýzu a tvorbu výskumnej metodiky pre výskum postojov mladej generácie k hodnotám na prieskumnej vzorke študujúcej mládeže. V druhej etape sa zameria na koncipovanie záverov filozofickej analýzy relevantných teoretických zdrojov a deskripciu parametrov ideálu „dobrého života“ – kultúrnych, psychologických, estetických a etických.

V súlade s cieľmi CE COPART bude sociálno-filozofický výskum zacielený na rozmanité vymedzenia občianstva a participácie v súvislosti s ponímaním demokracie vo všeobecnosti a v kontexte Slovenskej republiky: analýzu a interpretáciu kľúčových konceptov, ktoré tvoria nevyhnutné teoretické pozadie a východiská konkrétnych empirických

výskumov a aplikačných intervencií. Filozofický výskum zahŕňa aj historický vývin týchto konceptov a históriu ideí demokracie od antiky až po súčasnosť (občianska spoločnosť, občianska kultúra, participatívna demokracia ai).

2) Program výskumu identity

V nasledujúcom období sa bude výskum v tomto programe orientovať na dokončenie rozpracovaných analýz v oblasti mediálnych reprezentácií slovenskej národnej identity v období od vzniku samostatnej SR (1993) až po vstup SR do EÚ (2004). Súčasťou tohto výskumu je aj teoreticko-metodologická analýza, ktorej cieľom bude rozpracovanie integratívnej metodológie analýzy tlače, vychádzajúcej z kritickej diskurzívnej analýzy, ktoré nebolo v našich podmienkach doposiaľ použité (VEGA č. 2/6159/26).

V súlade s cieľmi CE COPART sa v tomto programe ďalej sústreďme na výskum občianskej identity a participácie geograficky mobilných občanov v kontexte európskej integrácie. Budeme explorať (1) občiansku identitu mladých Slovákov dlhodobopôsobiacich v nadnárodných korporáciách v zahraničí, v zahraničných výskumných inštitúciách, respektíve v európskych inštitúciách; (2) občiansku identitu mladých Slovákov študujúcich a pracujúcich vo Viedni, ktorí takmer každodenne prekračujú štátnu hranicu. Konkrétne metodické nástroje budú: dotazník, fókusové skupiny, hĺbkové interview a analýza tlače.

3) Program výskumu (občianskej) gramotnosti obohatený o výskum spontánnej a inštitucionalizovanej socializácie aktívneho občana

Širšie sociokultúrne poňatie gramotnosti sa realizuje v rámci výskumného projektu VEGA (Diskurzívna a nediskurzívna prax školy pri formovaní základného vzdelania“, č. 1/3637/06) od roku 2006. V náväznosti na CE COPART sa zameriame na teoreticko-metodologickú analýzu konceptu gramotnosti situovaného do kontextu spoločnosti, kultúry a občianskej demokracie. V centre pozornosti budú atribúty gramotnosti, zdôrazňujúce jej aktívny (oproti pasívnemu, konzumnému a adaptačnému), produktívny (oproti receptívnemu a reprodukčnému), sociokultúrny (občiansky, komunitný a politický, oproti kognitívno-psychologickému) a verejný-participatívny (oproti individuálnemu a privátnemu) charakter. Počíta sa s vypracovaním prehľadovej štúdie relevantných teoretických východísk a metodológie empirických výskumov zameraných na skúmanie, analýzu a identifikáciu podmienajúcich obsahových (kurikulárnych) i procesuálnych (didaktických) aspektov formovania aktívnej občianskej gramotnosti v kontexte inštitucionálneho vzdelávania.

Empirické štúdium môže byť zamerané na analýzu a hodnotenie kurikulárnych dokumentov príslušných vzdelávacích obsahov (Etická výchova, Občianska výchova, Náuka o spoločnosti) z pohľadu súčasných spoločensko-vedných konceptuálnych rámcov aktívnej občianskej gramotnosti; procedurálnych vzdelávacích komunikačných praktík (z hľadiska ich podielu na formovaní „novej“ – informačno-technologickej, mediálnej, či občiansko-právnej gramotnosti); analýzy sociokultúrnych stimulov aktívnej občianskej participácie a pod. V širšom kontexte socializácie aktívneho občana budú preskúmané: (a) utváranie postojov, poznatkov, schopností a spôsobilostí potrebných pre aktívne občianstvo, adekvátnosť postupov pri utváraní postojov a kompetencií aktívneho občana, občianska gramotnosť a (b) deliberácia v malých skupinách. Naším cieľom bude analyzovať najmä menej docenované predpoklady aktívneho občianstva. Položíme si otázku, aké sú možnosti vzdelávacích inštitúcií facilitovať utváranie kompetentného a gramotného občana. Metódou prípadových štúdií zmapujeme rozmanité možnosti pedagogického a inštitucionálneho pôsobenia so zámerom odhaliť ich facilitujúce a inhibujúce dôsledky na utváranie občianskych kompetencií. Druhá téma, ktorej venujeme našu pozornosť je deliberácia a spolupráca v malej skupine. Po teoretickej analýze skupinových procesov zmapujeme, aké kompetencie

diskutovať, argumentovať, analyzovať problém z rozmanitých perspektív, navrhovať riešenia a testovať ich vhodnosť súčasní adolescenti bežne vykazujú a aké kompetencie sú málo rozvinuté. Hlavnou metódou bude kvalitatívna analýza diskutujúcich skupín. Získané výsledky budú využiteľné pri tvorbe inštrumentária pedagogickej a inštitucionálnej facilitácie pri utváraní občianskych kompetencií.

4) Program výskumu sexuality so zameraním na podporu sexuálneho zdravia

Ďalšie smerovanie tohto programu považujeme za mimoriadne dôležité jednak vzhľadom na rýchly vývoj paradigiem v oblasti sexuality (biologické vs. sociálne konštrukcionistické prístupy), jednak vzhľadom na potrebu preskúmania na jednej strane evolučných a na druhej strane – v súlade so zameraním CE COPART – občiansko-politických aspektov sexuality, predovšetkým v širšom kontexte intimity a intímneho občianstva. Vedeckými cieľmi tohto programu sú:

(1) Teoretické zmapovanie vzťahov medzi intimitou, normativitou a občianstvom s dôrazom na vzťah medzi súkromnými a verejnými priestormi, distribúciou a prístupnosťou verejných zdrojov ako aj stanovovaním skupinových hraníc, pravidiel a noriem inklúzie a ich dôsledkami pre sebadefinovanie jednotlivcov a skupín. (2) Analýza súčasných relevantných verejných, mediálnych a inštitucionálnych diskurzov týkajúcich sa intímneho občianstva. (3) Explorácia zón intimity a oblastí životného štýlu, v ktorých je latentný či otvorene prežívaný konflikt v zmysle užívania verejného priestoru a zdrojov. Zmapovanie dostupných subpopulácií a minorít, ktoré čelia problémom v oblasti realizácie intimity. (4) Cielená analýza toho, ako sú hranice, pravidlá a normy reflektované a (spolu)konštruované členmi majority a minorít so zameraním na to, do akej miery umožňujú, či znemožňujú napĺňanie vlastných potrieb. (5) Hľadanie spoločných integrujúcich princípov vnímania a realizovania intimity medzi rôznymi subpopuláciami, umožňujúcich zvýšenie ich vzájomnej tolerancie.

Konkrétne metodické nástroje budú rôzne kvalitatívne prístupy ako metodika vignettes, hĺbkové pološtruktúrované interview, skupinové rozhovory a riešenie dilem. Predpokladané cieľové populácie projektu sú: handicapovaní, chronicky chorí, homosexuáli, etnické menšiny, environmentalisti, feministky.

5) Program vývinovo-neuropsychologického výskumu

Neurovývinové poruchy je možné z hľadiska základného výskumu poňmať ako určitý model skúmania vzťahov biologických, psychologických a sociálno-kultúrnych aspektov komunikácie. Relatívne menšia výskumná pozornosť sa doposiaľ venovala obdobiu staršej adolescencie a dospelosti osôb s vývinovými poruchami. Pokroky vo vývinovej neurobiológii sa premietajú do ďalšej diferenciacie vývinových porúch, čo je žiaduce zohľadňovať aj v psychologickom základnom i aplikovanom výskume. V nasledujúcom období preto plánujeme nadviazať na doterajšie výskumy porúch vývinu so zameraním na kognitívne schopnosti, na komunikačnú spôsobilosť a na determinanty adaptačných kapacít v biodromálnom kontexte. Tento výskum bude zameraný aj na skúmanie spôsobilostí pre self-advocacy osôb so zdravotným postihnutím, ako aj na podporu a rozvoj týchto spôsobilostí.

6) Environmentálno-psychologický program

Ďalšie smerovanie predpokladáme v intenciách výskumu tzv. osobnej ekologickej normy vyjadrujúcej participáciu v trvalo udržateľnom rozvoji a jej bariéry. V rámci CE COPART sa program zameria aj na analýzu príslušných (typov) environmentálnych sociálnych hnutí v SR, ich komparáciu s relevantnými hnutiami v medzinárodnom kontexte a reflexiu ich pôsobenia na slovenskú spoločnosť. Konkrétne metodické nástroje budú: analýza dokumentov; hĺbkové rozhovory s reprezentantami skúmaných sociálnych hnutí; analýza ich masmediálnej (seba)prezentácie; sekundárna analýza relevantných empirických výskumov.

III. Parciálne indikátory hlavných aktivít výskumu a vývoja:

1. Vedecký výstup

- i. Zoznam vybraných monografií, zborníkov, vedeckých článkov atď., dokumentujúcich najvýznamnejšie výsledky základného výskumu. Celkový počet uvedených výstupov za hodnotené obdobie by nemal prekročiť priemerný počet výskumných pracovníkov

KNIHY V ZAHRANIČÍ:

- [1] BIANCHI, G. et al. Alcohol Use and Sexual Risk Behaviour: A Cross Cultural Study in Eight Countries. Geneva : WHO, 2005. 135 p. ISBN 92 4 156289 7.
- [2] RYDER, J. – VÍŠŇOVSKÝ, Emil, (eds.) *Pragmatism and Values*. Amsterdam : Rodopi, 2004, 15 + 230 p. ISBN 90-420-1621-3.

KNIHY DOMA:

- [3] PLICHTOVÁ, J. – POPPER, M. *Predpoklady a mechanizmy kultúrnej evolúcie*. Bratislava : Iris, 2005. 180 s. ISBN 80-89018-93-9
- [4] POPPER, M. – BIANCHI, G. – LUKŠÍK, I. – SZEGHY, P. *Potreby migrantov na Slovensku*. Bratislava : Veda, IOM – KVS BK SAV, 2006. 140 s. ISBN 80-224-0927-8.
- [5] ŠULAVÍKOVÁ, B.: *Autenticita a dobrý život*. Bratislava : Album, 2006. 196 s. ISBN 80-968667-5-3.
- [6] ZÁPOTOČNÁ, Oľga. *Kultúrna gramotnosť v sociálnopsychologických súvislostiach*. Bratislava : Album, 2004. 121 s. ISBN 80-968667-3-7.

ČASOPISY:

- [1] LÁŠTICOVÁ, B. Identification with large scale social categories: A social psychology perspective. *Sociológia/Slovak Sociological Review*. Vol. 38, no. 6 (2006), p. 533-545. (0,195 IF2005)
- [2] JARIABKOVÁ, K. – RUISEL, I. – ANDREÁNSKA, V. – BZDÚCH, V. Personality characteristics of adolescents and adults with Williams syndrome and Down syndrome. In *Studia Psychologica*. ISSN 0039-3320. Vol. 48, no. 4 (2006), p. 361-370 (0,136 IF2005)
- [3] LUKŠÍK, I. Interakcie sexuálnych a drogových rizík: sumarizácia výsledkov z dvoch socio-kultúrnych prostredí. In *Československá psychologie*. Roč. 47, č. 5, 2003, s. 438-452.
- [4] STENNER, P. – BIANCHI, G. – POPPER, M. – SUPEKOVÁ, M. – LUKŠÍK, I. – PUJOL, J. Constructions of Sexual Relationships. A Study of the Views of Young people in Catalonia, England and Slovakia and their Health Implications. In *Journal of Health Psychology*. Vol. 11, no. 5 (2006), p. 669-684. (1,228 IF2005)

ii. Zoznam knižných monografií vydaných v zahraničí

- [1] BIANCHI, G. et al. Alcohol Use and Sexual Risk Behaviour: A Cross Cultural Study in Eight Countries. Geneva : WHO, 2005. 135 p. ISBN 92 4 156289 7.
- [2] RYDER, J. – VÍŠŇOVSKÝ, Emil, (eds.) *Pragmatism and Values*. Amsterdam : Rodopi, 2004, 15 + 230 p. ISBN 90-420-1621-3.

iii. Zoznam knižných monografií vydaných na Slovensku

- [1] GAVORA, P. - ZÁPOTOČNÁ, Oľga, (eds.) *Gramotnosť: Vývin a možnosti jej didaktického usmerňovania*. Bratislava : UK, 2003. 158 s. ISBN:80-223-1869-8.
- [2] PUPALA, B. - ZÁPOTOČNÁ, O. (Eds.) *Rané štúdie o ranej gramotnosti*. Bratislava : Vydavateľstvo UK, 2003. ISBN 80-223-1806-X. 151 s.
- [3] BRIESTENSKÝ, L. - MIKOVÁ, K. - PAULÍNIOVÁ, K. - BIANCHI, G. *Občianska participácia*. Bratislava : EKS, 2003. (CD ROM).
- [4] BIANCHI, G. (Ed.) *Upgrade pre sexuálnu výchovu*. Human Communication Studies Vol. 9. Bratislava : VEDA - KVS BK SAV, 2003. 100 s. ISBN 80-224-0783-6.
- [5] BIANCHI, Gabriel - LUKŠÍK, Ivan – POPPER, Miroslav, (eds.) *Alkohol-drogy-sexualita v ozbrojených silách SR*. Bratislava : KVS BK, 2004. 66 s. ISBN 80-900981-8-5.
- [6] VIŠŇOVSKÝ, Emil, (ed.) *Filozofia ako problém?* Bratislava : Kalligram, 2004. 272 s. ISBN 80-7149-651-0.
- [7] ZÁPOTOČNÁ, Oľga. *Kultúrna gramotnosť v sociálnopsychologických súvislostiach*. Bratislava : Album, 2004. 121 s. ISBN 80-968667-3-7.
- [8] PLICHTOVÁ, J. – POPPER, M. *Predpoklady a mechanizmy kultúrnej evolúcie*. Bratislava : Iris, 2005. 180 s. ISBN 80-89018-93-9
- [9] POPPER, M. – BIANCHI, G. – LUKŠÍK, I. – SZEGHY, P. *Potreby migrantov na Slovensku*. Bratislava : Veda, IOM – KVS BK SAV, 2006. 140 s. ISBN 80-224-0927-8.
- [10] ŠULAVÍKOVÁ, B.: *Autenticita a dobrý život*. Bratislava : Album, 2006. 196 s. ISBN 80-968667-5-3.
- [11] ŠULAVÍKOVÁ, B. - VIŠŇOVSKÝ, E. (Ed.) *Ludská prirodzenosť a kultúrna identita*. Bratislava : Iris 2006, s. 53 – 114. ISBN 80-89238-04-1.

iv. Zoznam iných osobitne významných vedeckých výstupov organizácie

- [1] VIŠŇOVSKÝ, E. John Stuart Mill – naturalista, utilitarista a liberál. In Mill J. S. *Logika liberalizmu*. (preklad E. Višňovský) Bratislava : Kalligram, 2005. ISBN 80-7149-783-5 . s. 11-42.
- [2] Sériá encyklopedických hesiel:
- VIŠŇOVSKÝ, E. Dewey, John. In BIRX, H. J. (ed.) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2006, Vol. 2, p. 741-744. ISBN 07619-3029-9.
- VIŠŇOVSKÝ, E. Empedocles. In Birx, H. J. (ed.) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2006, Vol. 2, p. 809-810. ISBN 07619-3029-9.
- VIŠŇOVSKÝ, E. Enlightenment, Age of. In Birx, H. J. (ed.) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2006, Vol. 2, p. 817-820. ISBN 07619-3029-9.
- VIŠŇOVSKÝ, E.: Heraclitus. In Birx, H. J. (ed.) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2006, Vol. 3, p. 1153-1154. ISBN 07619-3029-9.

VIŠŇOVSKÝ, E.: Positivism. In Birx, H. J. (ed.) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2006, Vol. 4, p. 1907-1910. ISBN 07619-3029-9.

VIŠŇOVSKÝ, E.: Pragmatism. In Birx, H. J. (ed.) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA: Sage, 2006, Vol. 4, p. 1924-1927. ISBN 07619-3029-9.

VIŠŇOVSKÝ, E.: Xenophanes. In Birx, H. J. (ed) *Encyclopedia of Anthropology*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2006, Vol. 5, p. 2056. ISBN 07619-3029-9.

v. Tabuľka vedeckých výstupov

*V tabuľke **Vedecké výstupy** sa uvádza počet výstupov v jednotlivých kategóriách, tento počet vydelený prepočítaným stavom výskumných pracovníkov organizácie na plný ekvivalent pracovného času (FTE) z tabuľky **Výskumní pracovníci** a sumou mzdových prostriedkov (MP) z tabuľky **Mzdové prostriedky**.*

Vedecké výstupy	2003			2004			2005			2006			Spolu			
	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Priemer na 1 rok	Priemer na 1 rok / FTE	Priemer na 1 rok / MP
Kniž. monografie vydané v zahraničí	0	0,00	0,00	1	0,10	0,30	1	0,10	0,29	0	0,00	0,00	2	0,5	0,05	0,14
Kniž. monografie vydané na Slovensku	4	0,42	1,19	3	0,29	0,89	1	0,10	0,29	3	0,30	0,82	11	2,8	0,28	0,79
Kapitoly v kniž. mon. vydaných v zahraničí	1	0,10	0,30	3	0,29	0,89	5	0,49	1,43	7	0,70	1,91	16	4,0	0,40	1,15
Kapitoly v kniž. mon. vydaných na Slovensku	2	0,21	0,59	4	0,39	1,19	2	0,20	0,57	2	0,20	0,54	10	2,5	0,25	0,72
Vedecké práce v časopisoch CC	10	1,04	2,97	9	0,88	2,67	4	0,40	1,14	8	0,80	2,18	31	7,8	0,78	2,23
Vedecké práce v časopisoch v iných databázach	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	2	0,20	0,57	3	0,30	0,82	5	1,3	0,13	0,36
Vedecké práce v iných časopisoch	9	0,94	2,68	10	0,98	2,97	4	0,40	1,14	5	0,50	1,36	28	7,0	0,70	2,01
Príspevky v zborníkoch z medzinár. konferencií	3	0,31	0,89	1	0,10	0,30	3	0,30	0,86	3	0,30	0,82	10	2,5	0,25	0,72
Príspevky v zborníkoch z domácich konferencií	3	0,31	0,89	4	0,39	1,19	4	0,40	1,14	5	0,50	1,36	16	4,0	0,40	1,15
Aktívna účasť na medzinár. konferenciách	12	1,25	3,57	5	0,49	1,48	14	1,38	3,99	16	1,61	4,36	47	11,8	1,18	3,38
Aktívna účasť na domácich konferenciách	12	1,25	3,57	12	1,18	3,56	6	0,59	1,71	3	0,30	0,82	33	8,3	0,83	2,37

vi. Renormalizované publikácie ³

vii. Počet normovaných rukopisných strán⁴

Počet normostrán	2003			2004			2005			2006		
	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP
Počet	581	60,5	172,7	914	89,6	271,1	744	73,6	212,3	860	86,4	234,2

viii. Zoznam patentov a patentových prihlášok

[1] nemáme

ix. Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky k vedeckým výstupom organizácie

- Počet publikovaných vedeckých výsledkov vo vedeckých a odborných periodikách v hodnotenom období je vyrovnaný – viac ako dve publikované štúdie na jedného celého vedeckého pracovníka ročne (t.zn. v r. 2003 a 2004 po 19 štúdií, v roku 2005 10 a v roku 2006 16 štúdií, pri prepočítanom stave vedeckých pracovníkov 7).

- Výrazné zintenzívnenie publikačnej činnosti nastalo v hodnotenom období v podobe monografií, a to aj v zahraničí, resp. pre zahraničie, t. j. v členení (čísla v zátvorkách sú počty za roky 2003, 2004, 2005 a 2006): vedecké monografie publikované doma (1-3-1-3), kapitoly v dtto (0-4-2-2), vedecké monografie publikované v zahraničí (0-1-1-0), kapitoly vo vedeckých monografiách v zahraničí (1-2-5-0), odborné monografie publikované doma (2-1-0-0), kapitoly v odborných monografiách doma aj v zahraničí (1-1-0-7⁵).

2. Ohlasy na vedecké výstupy

³ Týka sa len 2. oddelenia vied SAV.

⁴ Týka sa len 3. oddelenia vied SAV.

⁵ Počet 7 za rok 2006 je, žiaľ, vo Výročnej správe za rok 2006 chybné uvedený v kategórii „odborné monografie publikované v zahraničí“.

V tabuľke **Ohlasy** sa uvádzajú ohlasy na vedecké výstupy, ich podiel prepočítaným stavom výskumných pracovníkov organizácie na plný ekvivalent pracovného času (FTE) z tabuľky **Výskumní pracovníci** a sumou mzdových prostriedkov (MP) z tabuľky **Mzdové prostriedky**.

Ohlasy	2002			2003			2004			2005			Spolu			
	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Počet / FTE	Počet / MP	Počet	Priem. počet za rok	Priem. počet / FTE	Priem. počet / MP
Web of Science	6	0,6	1,8	18	1,8	5,3	20	2,0	5,7	17	1,7	4,6	58	15,3	1,5	4,4
SCOPUS	0	0,0	0,0	1	0,1	0,3	1	0,1	0,3	4	0,4	1,1	6	1,5	0,2	0,4
THE PHILOPHER'S INDEX + CEEOL	1	0,1	0,3	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	0,1	0,3	2	0,5	0,1	0,1
v monografiách, zborníkoch z konf. a i. publ. v zahr.	6	0,6	1,8	13	1,3	3,9	5	0,5	1,4	15	1,5	4,1	39	9,8	1,0	2,8
v monografiách, zborníkoch z konf. a i. publ. na Slovensku	21	2,2	6,2	25	2,5	7,4	20	2,0	5,7	35	3,5	9,5	101	25,3	2,5	7,3

i. Zoznam 10-tich najcitovanejších prác a počet ich ohlasov za hodnotené obdobie

BIANCHI G. - POPPER M. Interaction of substance use and risks to sexual health in the Slovak army: General, sociocultural and individual behaviour patterns In *AIDS Care - Psychological and Socio-Medical Aspects of AIDS/HIV*. No. 6 (2000) p. 757-766.
5 OHLASOV

1. MILES, S.H. HIV in insurgency forces in Sub-Saharan Africa. In *INT J STD AIDS*, Vol.14, no. 3 (2003), p. 174-178.
2. LUKŠÍK, I. Interakcie sexuálnych a drogových rizik: sumarizácia výsledkov z dvoch sociokultúrnych prostredí. In *Československá psychologie*. Vol.47, no.5 (2003), s. 437-450.
3. RUSSAK, S.M. - ORTIZ, D.J. - GALVAN, F.H. - BING, E.G. Protecting our militaries: A systematic literature review of military human immunodeficiency virus/acquired immunodeficiency syndrome prevention programs worldwide. In *Military Medicine*, Vol. 170, no. 10 (2005), p 886-897. (SCOPUS)

4. ORTIZ, D.J. - BING, E.G. - BOYER, C.B. - RUSSAK, S.M. - DE DEUS, F.J. - ERNESTO, F. Evidence-based recommendations for prevention of human immunodeficiency virus and sexually transmitted infections in the Angolan armed forces: Challenges and opportunities at the end of 30 years of war. In *Military Medicine*. Vol. 170, no. 4 (2005), p. 327-332. (SCOPUS)
5. WOJAS-PELC, A. - LIPKO-GODLEWSKA, S. - JAWOREK, A. K. - PELC, J. - KIELTYKA, A. - MATUSIK, B. - BOGDASZEWSKA-CZABANOWSKA, J. The comparison of basic knowledge of symptomatology and risk factors of transmission of venereal diseases among young men. In *Polski Merkuriusz Lekarski*. Vol. 14, no. 83 (2003), p. 436-440. (SCOPUS)

SCHWARTZ, S.H., BARDI, A., BIANCHI, G. Value adaptation to the imposition and collapse of communist regimes in East-Central Europe. In Renshon, S.A., Duckitt, J. (Eds.) *Political Psychology: Cultural and Cross-cultural Foundations*. London:Macmillan, 2000.

2 OHLASY

1. STANTON ROGERS-W-2003-SOCIAL PSYCHOLOGY: Experimental and Critical Approaches. Philadelphia, Open University Press-P173.
2. LABÁTH V: Rezidenčná starostlivosť. Bratislava : OZ Sociálna práca, 2004. s. 37.

SCHMITT D.P. - ALCALAY L. - ALLENSWORTH M. - ALLIK J. - AULT L. - AUSTERS I., BENNETT K.L. (...) - BIANCHI G. - LUKŠÍK I. - POPPER M. . Universal sex differences in the desire for sexual variety: Tests from 52 nations, 6 continents, and 13 islands. In *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 85, no. 1 (JUL 2003), p. 85-104.

3 OHLASY

1. SHACKELFORD, T.K. – GOETZ, A.T. – LAMUNYON, C.W. et al. In *ARCHIVES OF SEXUAL BEHAVIOR* AUG 2004, Vol 33, No 4, pp 405- 412
2. HAMANN, S. – HERMAN, R.A. – NOLAN, C.L. et al. In *NATURE NEUROSCIENCE* APR 2004, Vol 7, No 4, pp 411-416
3. BUSS, D.M. – REEVE, H.K. In *PSYCHOLOGICAL BULLETIN* NOV 2003, Vol 129, No 6, pp 848-853

LÁŠTICOVÁ, B. - BIANCHI, G. Identita jej teórie a výskum v slovenskej sociálnej psychológii 1989-2001. *Československá psychologie*. Vol. 47, no. 5 (2003), p. 452-471.

3 OHLASY

1. LUKŠÍK, I. – BLAHOVÁ, Z. Gender identity in 12-15-year-old boys and girls: A comparison of urban and outskirts areas. In *Studia Psychologica*, Vol. 47, no.1 (2005), p. 23-34.
2. ŠULAVÍKOVÁ, B. Prirodzenosť človeka a autenticita. In *Filozofia*. Roč. 60, č. 9 (2005), s. 687.
3. ŠTICHOVÁ, S. – POPPER, M. Občianstvo a európska identita u mladých ľudí: sociálno-psychologické a politicko-psychologické aspekty. In *Československá psychologie* 2004, Roč. 48, č. 4, s. 351-363.

MARKOVA, I. – MOODIE, E. – FARR, R. M. - DROZDA-SENKOWSKA, E. – EROS, F. – PLICHTOVA J. – GERVAIS, M. C. – HOFFMANNOVA, J. – MULLEROVA, O. Social representations of the individual: a post-Communist perspective. In *European Journal of Social Psychology*. Vol. 28, no. 5 (SEP-OCT 1998), p. 797-829

6 OHLASOV

1. MOLONEY, G. – HALL, R. – WALKER, I. Social representations and themata: the construction and functioning of social knowledge about donation and transplantation. In *British Journal of Social Psychology*. Vol. 44, Part 3 (SEP 2005), p. 415-441.
2. SMITH, P. B. Is there an indigenous European social psychology? *International Journal of Psychology*. Vol. 40, no. 4 (AUG 2005), p. 254-262.
3. EMEL'YANOVA, T.P. IN *PSIKHOLOGICHESKII ZHURNAL* 2004, Vol 25, No (JAN- FEB), pp 61-69
4. GOODWIN, R. – GAINES, S.O. IN *PERSONAL RELATIONSHIPS* 2004, Vol 11, No 3, pp 267-279

5. VIGNOLES, V.L. – CHRYSOCHOOU, X. – BREAKWELL, G.M. In *BRITISH JOURNAL OF SOCIAL PSYCHOLOGY* 2004, Vol 43, Part 1 (MAR), pp 113-132
6. EMEL'YANOVA, T.P. IN *PSIKHOLOGICHESKII ZHURNAL* 2004, Vol 25, No 1 (JAN- FEB), pp 61-69

PLICHTOVÁ, J. Metódy sociálnej psychológie zblízka: kvalitatívne a kvantitatívne skúmanie sociálnych reprezentácií. Bratislava : Média, 2002. 350 s. ISBN 80-967525-5-3.

7 OHLASOV

1. PETRJÁNOŠOVÁ, M. ANTHROPOS 2004, Roč. 01, č. 1, s. 54-55.
2. VENDELOVÁ, N. Možnosti poznávania života ľudí analýzou ich príbehov In DŽUKA, J. [Psychologické dimenzie kvality života](#). Prešov : Prešovská Univerzita, 2004. s. 147, www.pulib.sk/elpub/FF/Dzuka3/19.pdf, prístup 13. 1. 2007
3. LÁŠTICOVÁ, B. – PETRJÁNOŠOVÁ, M. Straty a nálezy: práca s identitou v pološtruktúrovanom interview o identite. In *Kvalitatívni prístup a metódy vo viedach o človeku (IV): Vybrané aspekty teórie a praxe*. Olomouc : FF UP 2005, s. 141-155.
4. MASARYK, R. Výchova k manželstvu a rodičovstvu na Slovensku. Vybrané témy z kvantitatívnej analýzy celkovej situácie. In *Kvalitatívni prístup a metódy vo viedach o človeku (IV)*. Olomouc : FF UP, 2005, s. 277-290
5. JAKUBÍKOVÁ, K. Etnologické prístupy k štúdiu rodu. In DARULOVÁ, J. – KOŠTIALOVÁ, K. *Sféry ženy*. Banská Bystrica : UMB, 2004, s. 24-30.
6. MULLEROVA, Z. Methods of social psychology – A close-up. Qualitative and quantitative research of social representations. In *Sociologia*, Vol. 37, no. 3 (2005) p. 300-304
7. UHROVÁ, E.D. Imaginácia ako zrkadlo: Využitie imaginácie v psychoterapii. Nové Zámky : Psychoprof 2005. v tlači

ŠULAVÍKOVÁ, B. Viac ako príbeh. K diskurzu o identite. In *Filozofia*. Vol. 58, no. 6 (2003), p. 426-433.

4 OHLASY

1. PALOVIČOVÁ, Z. In *FILozOFIA* 2004, Vol 59, No 6, pp 401-415
2. SMREKOVÁ, D. In *FILozOFIA* 2004, Vol 59, No 9, pp 558-563
3. MACHALOVÁ, M. *Psychológia vo vzdelávaní dospelých*. Bratislava : Rádioprint, 2004, s. 126.
4. POPPER, M. Kultúrna evolúcia z rôznych perspektív. In: Plichtová, J. - Popper, M. *Predpoklady a mechanizmy kultúrnej evolúcie*. Bratislava: Iris, 2005, s. 158.

ČERNÍK, V. - VICENÍK, J. - VIŠŇOVSKÝ, E. *Praktické usudzovanie, konanie a humanitná interpretácia*. Bratislava : IRIS, 2000.

3 OHLASY

1. HAJDUK, L. Ethische Aspekte der Gerechtigkeit. In. Fobel P., Banse G., Kiepas A., zecha G.(Hg.) *Racionalita v aplikovaných etikách*. Banská Bystrica : Knižiareň, 2004, P. 229.
2. NEMČEKOVÁ, M. – HLINKOVÁ, E. – MIŠTUNA, D. Edukácia chirurgických pacientov-diabetikov. Nové metodologické prístupy. In Dušová B., Jarošová D., Vrablová Y., ed. *Trendy v ošetrovatelstvi*. Ostrava : ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2004, s. 128-135.
3. HROCH, J.: *Soudobá anglo-americká a kanadská filozofie*. Brno : Masarykova Univerzita, 2003, s. 34 a 36.

ČERNÍK, V. – VICENÍK, J. – VIŠŇOVSKÝ, E. *Historické typy racionality*. Bratislava: IRIS, 1997. 324 S.

4 OHLASY

1. KRUPA, V. 2002-Ratio versus Irratio? In *Universalism and Dialogue-V12-N8-10-P123*

2. KOVÁČ, L.-2002-The failure of Communism: a Case for Evolutionary Rationalism and Evolutionary Humanism. In *Universalism and Dialogue-V12-n8-10-p187*
3. ONDREJKOVIČ, P. *Úvod do metodológie sociálnych vied*. Bratislava: Regent, 2005, 13 a 86.
4. MÁRTON, M. Dôsledky inštrumentálnej racionality a hľadanie východísk. In *Filozofia a život – život filozofie*. Bratislava : Iris, 2004, s. 248-253

ZÁPOTOČNÁ, O. Počiatkový rozvoj literárnej gramotnosti. In KOLLÁRIKOVÁ, Z. – PUPALA, B. (eds.) *Predškolská a elementárna pedagogika*. Praha : Portál, 2001, s. 271-305. ISBN: 80-7178-585-7.

5 OHLASOV

1. MERTIN, V. Podpora a rozvoj čtenářských dovedností v předškolním věku. In Mertin, V. – Gillernová, I. (ed) *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha : Portál, 2003. s.129.
2. KUČERA, M. Pražská skupina školní etnografie. In *Psychický vývoj dítěte od 1. do 5. třídy*. Praha : UK Karolinum, 2005.
3. SPILKOVÁ, V. a kol. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha : Portál, 2005, s. 262. ISBN 80-7178-942-9.
4. ĎUROŠOVÁ, E. Rozvíjanie bazálnej gramotnosti na základe fonologického prístupu. In *História súčasnosť a perspektívy učiteľského vzdelávania(1.)*, Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie, 8.-9. septembra 2004. Banská Bystrica : UMB, 2005, s. 146-148. ISBN:80-8083-107-6.
5. HARNÚŠKOVÁ, M. 2003- Jazykovo-literárny prejav intelektovo nadaných detí In PUPALA, B. – ZÁPOTOČNÁ, O. (eds.) *Rané štúdie o ranej gramotnosti*. Bratislava : UK, 2003, p.123.

ii. Zoznam najviac citovaných autorov z organizácie (max. 10% výskumných pracovníkov) a počet ich ohlasov za hodnotené obdobie

[1] J. Plichtová - 49

iii. Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky k ohlasom

Celkový počet ohlasov prezentovaný v tabuľke bodu 2 je nižší ako súčet všetkých ohlasov uvádzaných vo Výročných správach pracoviska za hodnotené roky, keďže sme vyhovelí požiadavke Akreditačnej komisie a uvádzame iba ohlasy uverejnené v rokoch 2002-2005. Vo výročných správach však uvádzame vždy všetky ohlasy, ktoré boli v danom roku zistené, t.j. aj staršie ohlasy (tzv. previsy) spred roka 2002, ako aj ohlasy zistené v danom roku, t. j. aj v roku 2006, ktoré však nie je dovolené prezentovať v tomto akreditačnom procese. Najmä vo výročnej správe za rok 2006 je viditeľný prudký nárast počtu ohlasov, ktorý svedčí a intenzívnom procese etablovania sa vedeckej produkcie pracovníkov KVSBK vo vedeckom svete. Veľké množstvo z týchto ohlasov je však, žiaľ, uverejnených v roku 2006. Vo Výročnej správe za rok 2006 ich možno aspoň informačne zhladiť.

3. Vedecké postavenie organizácie v národnom a medzinárodnom kontexte

- **Medzinárodné postavenie organizácie/postavenie v rámci Európy**

- i. **Zoznam najvýznamnejších aktivít výskumu a vývoja dokumentujúcich medzinárodné postavenie organizácie v danej oblasti výskumu, vrátane projektov (podrobné údaje o projektoch sa uvedú v rámci parciálneho indikátora 4).**

Kolektívne členstvo v medzinárodných vedeckých organizáciách s dôrazom na európsky výskumný priestor

1. Úspešná integrácia časopisu HUMAN AFFAIRS v medzinárodnej database Central and East-European On-Line Library (CEEOL), včítane aktívnej bilancie medzinárodného čitateľského záujmu.

2. Projekt **5. RP EÚ**: Mládež a európska identita HPSE-CT-2001-00077 (G. Bianchi, B. Láštiová) (Orientation of Young Men and Women to Citizenship and European Identity)

Číslo projektu: HPSE-CT-2001-00077

Research Programme: IHP-1999

Thematic Priority: IHP-1999-4

Koordinátor: Dr. L. Jamieson, University of Edinburgh

Spolupracujúce krajiny: 5: UK, Nemecko, Španielsko, Rakúsko, SR – KVS BK SAV (G. Bianchi) + Sociologický ústav SAV (L. Macháček)

Doba riešenia: 1. 10. 2001- 30. 9. 2004 (36 mesiacov)

Financie ESF: 30.000 EUR na celú dobu riešenia

Medzinárodný výskumný projekt "Mládež a európska identita" (október 2001- september 2004) financovaný EK v rámci 5. rámcového projektu, sa zaoberal tým, ako mladí ľudia vo veku 18-24 rokov z 10 regiónov Európy – Bratislava (SR), Praha (ČR), Viedeň a Vorarlberg (Rakúsko), Chemnitz a Bielefeld (bývalé východné a západné Nemecko, Madrid a Bilbao (Španielsko), Manchester a Edinburgh (Veľká Británia) – vnímajú a prežívajú svoju identitu, občianstvo a väzby na lokálne spoločenstvo, národ a Európu.

3. Projekt **Comenius-Socrates, 2.1**: Hodnotenie ranej gramotnosti (Early Literacy Assessment Project):

Financovaný v rámci programu Európskej Únie -,

Ref. 94314-CP-1-2001-1-UK.

Výška pridelených finančných prostriedkov na r. 2003: 5943,27 EUR (246 960,70 SK)

Koordinátor: Angela Hobsbaum - Institute of Education, University of London, UK.

Doba riešenia: November 2001- November 2003.

Partnerské inštitúcie: Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV Bratislava, Slovensko, (O.Zápotočná), Faculty of Psychology, University of Granada, Spain (Silvia Defior), Royal Danish School of Education, Copenhagen, Denmark (Erik Hakonsson), Muintearas, Ireland (Connie Ní Fhátharta)

4. . Projekt **5.RP EÚ**: Kultúrne vzorce rozširovania Európy (Cultural Patterns of European Enlargement -CULTPAT)

Číslo projektu: SERD-2002-00143

Koordinátorka: Doc., PhDr. Silvia Miháliková, CSc., Katedra politológie FiF UK, Bratislava

Riešiteľské krajiny: Maďarsko, Rakúsko, Bulharsko, Francúzsko, Švajčiarsko a SR

Riešiteľka z KVS BK: Mgr. Barbara Láštiová

Oficiálne trvanie: 1. 9. 2003 - 31. 8. 2006 (36 mesiacov)

5. Projekt financovaný **Jubileum Fondom Rakúskej národnej banky**. "Nové komunity - nové identity? Štúdiá teritoriálnych identít mladých ľudí v rakúsko-slovenskom pohraničí." (New communities-new identities? A study of territorial identities of young people at the Austrian-Slovak border).

Vedúca projektu: Reingard Spannring. Oesterreichisches Institut fuer Jugend Forschung, Viedeň.

Partner projektu: G. Bianchi, KVSBBK SAV

Riešiteľské krajiny: Rakúsko, Slovensko

Riešitelia za KVSBBK: G. Bianchi, B. Lášticová

Oficiálne trvanie: 1. 1. 2004 - 30. 6. 2005

6. Medzinárodný projekt štúdia sexuality I a II (International Sexuality Description Project I. + II.).

Medzinárodný koordinátor: Doc. D.T. Schmitt, Bradley University, USA

Realizátori za KVSBBK SAV: G. Bianchi, M. Popper, I. Lukšík, M. Supeková, P. Szeghy

Doba trvania: Od 2001 do 2004

V projekte bol realizovaný výskum na vzorke 400 vysokoškolákov batériou metódik zisťujúcich psychologické aspekty sexuality a osobnosti. Kroskultúrna vzorka, pozostávajúca z materiálu z viac ako 50 participujúcich krajín zo všetkých kontinentov, umožnila bezkonkurenčné analýzy, ktoré sú priebežne publikované v časopiseckých výstupoch.

7. Projekt v spolupráci s IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu, Regionálne centrum Budapešť: "National studies conducted in Poland, Hungary, Slovakia, and Slovenia with the objective to assess the demand side of prostitution in order to learn more of demand for trafficking for sexual exploitation, and on that basis, develop counter-trafficking tools".

Doba riešenia apríl-október 2006

Financovanie: 114.120.- SKK

Na základe dlhoročnej spolupráce KVSBBK SAV a Medzinárodnej organizácie pre migráciu /IOM sa riešila výskumná úloha zameraná na rolu dopytu v sex-biznise, pričom hlavným kontextom tohto výskumu bolo hľadanie stratégií pre znižovanie rizika obchodovania s ľuďmi. Výsledkom sú dve expertízy-štúdie.

8. Projekt 6.RP prijatý na evaluáciu v Európskej komisii, presiahol prah, nebol financovaný:

1) Pracovisko účastníka prípravy návrhu projektu zo SAV	Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie
2) Vedúci (domácej časti) návrhu projektu zo SAV (meno)	Gabriel BIANCHI
3) Registračné číslo návrhu projektu (pridelené EK v Bruseli)	044385
4) Akronym názvu návrhu projektu	Migration and Housing
5) Názov návrhu (v angličtine)	The effects of migratory flows on housing policies. How well do social housing and private markets meet the demands of migration? An analysis of housing integration policies and practices.
6) Program 6.RP do ktorého bol návrh projektu podaný	Priority 8.1. Policy oriented research – sci. support to policies
7) Typ projektu (nástroj – instrument)	Specific Targeted Research
8) Identifikačný kód výzvy (call identifier)	FP6-2005-SSP 5A – 2.5 – Comparative research of factors...
9) Oficiálny „deadline“ podávania proj. v danej výzve (mes/rok)	Marec 2006
10) Dátum podania návrh. proj. do EK (mes./rok)	Marec 2006
11) Koordinátor návrhu projektu (meno)	Valentina ALBERTINI
12) Názov a adresa inštitúcie koordinátora konzorcia projektu	Fondazione Giovanni Michelucci, Fiesole, Taliansko

ii. Zoznam medzinárodných konferencií organizovaných alebo spoluorganizovaných organizáciou

- Inclusions and exclusions in the New Europe. The 7th International Interdisciplinary Conference of Society of Applied European Thought, Hotel Academia, Stará Lesná, Slovakia, 3-8 July, 2005.

Konferencie sa zúčastnilo 40 odborníkov z viacerých disciplín spoločenských vied (psychológia, politológia, filozofia, právo, história, sociológia) z 10 krajín. Vedeckým a odborným prínosom konferencie bola analýza otázok sociálnej a politickej inklúzie/exklúzie z hľadiska európskej integrácie. Spoločenským prínosom bolo upevnenie a rozšírenie siete spoločenskovedných pracovníkov v tejto oblasti.

- Seminár k projektu "Early Literacy Assessment Project", Bratislava 21. – 23. september 2003. Účastníci – hlavní riešitelia projektu.
- Seminár k projektu "Youth and European Identity", Bratislava, 28. 2. – 2. 3. 2003, Účastníci – riešitelia projektu.

iii. Zoznam medzinárodných časopisov vydávaných organizáciou

[1] Human Affairs

iv. Zoznam vydaných zborníkov z medzinárodných vedeckých konferencií a ostatných vydaných zborníkov

[1] -

- **Národné postavenie organizácie**
 - i. **Zoznam najvýznamnejších domácich projektov (Centrá excelentnosti, Národné referenčné laboratóriá, Agentúra na podporu výskumu a vývoja APVV/APVT, Štátne programy výskumu a vývoja, Vedecká grantová agentúra MŠ SR a SAV VEGA, a iné)**

1. V roku 2006 podanie úspešnej prihlášky na získanie Centra excelentnosti SAV COPART pre výskum a rozvoj občianstva a participácie: zvládanie výziev 21. storočia. (text je v prílohe)

2. Štátny program výskumu a vývoja:

Úloha výskumu a vývoja **Súčasnú civilizáčno-kultúrne procesy v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti: Čiastková výskumná úloha Sociálno-psychologické aspekty civilizáčno-kultúrnych procesov v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti.** (G. Bianchi, B. Láštiová) 2003-2005.

Koordinátor projektu: Prof. Ľ. Plesník, ÚLUK, UKF Nitra

Koordinátor ČVÚ: PhDr. Gabriel Bianchi, CSc., KVS BK SAV, Bratislava

Cieľom tohto výskumu bolo študovať dosah súčasných civilizáčnych procesov, predovšetkým procesu integrácie Slovenskej republiky do EÚ, na chápanie národnej a osobnej identity. Preskúmajú sa vzájomné prepojenia medzi jednotlivými vrstvami identity ako komplexných, fluidných a kontextuálne podmienených štruktúr a ich formovania makrosociálnymi procesmi. Pritom sa zohľadňovala regionálna variabilita interakcií jednotlivých vrstiev identity spôsobenej odlišným historickým, ekonomickým a kultúrnym vývojom jednotlivých oblastí Slovenska. V rámci výskumu sa zároveň charakterizovala a identifikovala štruktúra sociálnej a osobnej identity v závislosti od interpersonálnych, interindividuálnych a vekových diferencií. Dosah uvedených procesov na životný štýl sa skúmal z hľadiska sociálnej psychológie a psychológie osobnosti.

3. Kurikulárna transformácia všeobecnovzdelávacej zložky stredoškolského vzdelávania v procese prípravy mládeže pre požiadavky trhu práce

Projekt Európskeho sociálneho fondu

Národný koordinátor : RNDr. Pavol Černek, CSc., ŠPÚ Bratislava

Riešiteľ z KVS BK SAV: PhDr. Blanka Šulavíková, CSc.

Trvanie projektu: 1.10.2004 - 1.10. 2006

Projekt je zameraný na obsahovú transformáciu vo všeobecnovzdelávacích predmetoch na stredných školách, vytvorenie základných pedagogických dokumentov, prípravu učebníc a metodických materiálov pre učiteľov, ako aj hodnotiacich kritérií všeobecnovzdelávacej zložky (vrátane maturitnej skúšky). V našom prípade sa sústreďujeme na obsahovú zložku predmetu "náuka o spoločnosti", pričom v počiatočnej fáze prebieha analýza doterajších osnov a učebných textov určených pre tento predmet. Prvé pohľady na túto problematiku naznačujú, že osobitne v tomto predmete bude potrebné posilniť výchovný aspekt oproti náukovému.

4. Migračné informačné centrum na pomoc pri integrácii migrantov a obetí obchodovania s ľuďmi na trh práce a do spoločnosti (Migration Information Centre to Assist Migrants and Trafficked Persons in Integration in the Labour Market and the Society).

Vedúca projektu: Zuzana Vatrál'ová, IOM

Vedúci projektu za KVS BK SAV: M. Popper

Doba riešenia: júl 2005- jún 2008

Evid. číslo projektu: 149/04-I/33-2.1

Nositeľ projektu: IOM, KVS BK je členom "Rozvojového partnerstva projektu"

Spoluriešiteľské inštitúcie: IOM a KVS BK SAV

Finančné zabezpečenie v r. 2005: 776 225.- Sk - financie prideluje MPSvR SR

5. Gender mainstreaming na pracoviskách reprodukčného zdravia (Gender Mainstreaming in the Reproductive Health Services).

Vedúca projektu: Oľga Pietruchová, SSPRaVR

Vedúci projektu za KVS BK SAV: G. Bianchi

Doba riešenia: august 2005- jún 2008

Evid. číslo projektu: 74/04-I/33-4.1

Nositeľ projektu: SSPRaVR, KVSBK je členom "Rozvojového partnerstva projektu"

Spoluriešiteľské inštitúcie: SSPRaVR a KVSBK SAV

Finančné zabezpečenie v r. 2005: 46 000.- Sk - financie prideluje MPSvR SR

6. V hodnotenom období sa v KVSBK SAV riešilo 10 projektov VEGA.

ii. Zoznam domácich vedeckých konferencií organizovaných alebo spoluorganizovaných organizáciou

- 4. ročník konferencie: Behaviorálne aspekty HIV/AIDS: „Sexualita a rodovosť“
Bratislava, 29. 10. 2003 (50 účastníkov)

- 5. ročník Konferencia ročník konferencie: Behaviorálne aspekty HIV/AIDS: "Sexualita a kvalita života", 9-11. október 2005, Stará Lesná, v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre plánované rodičovstvo a Pedagogickou fakultou UK. (60 účastníkov)

i. ...

- Organizácia interdisciplinárneho seminára: Enkultúrácia – 13.12.2004, počet účastníkov: 10, miesto konania: Bratislava, Zsadačka spoločensko-vedných ústavov SAV (Patrónka).

iii. Zoznam domácich časopisov vydávaných organizáciou

[1] -

iv. Zoznam vydaných zborníkov z domácich vedeckých konferencií

[1] -

**• Medzinárodné postavenie výskumných pracovníkov organizácie/
postavenie v rámci Európy**

**i. Zoznam pozvaných/kľúčových prednášok na medzinárodných konferenciách
(doložiť pozývacím listom alebo programom)**

1. JARIABKOVÁ K., RUISEL I., BZDÚCH V.: Behavioural and personality characteristics of adolescents and adults with Williams syndrome.

Konferencia: International Williams Syndrome Symposium focusing on translation research. Fonyód, Maďarsko, 28. 6. 2005

Publikovaný abstrakt: www.euwilliams.org/fews/english/mainframe_eng.html

2. PLICHTOVÁ, J.: „Transition in Europe“. ESF/SCSS Exploratory Workshops: Collaborative Case Studies for A European Cultural Psychology, Vevey, Switzerland, September 7-10, 2006.

3. ROSOVÁ, V.: „The building up of the European researchers labour market: perceived limitations and added value – Slovak experience“. International Conference “A researchers’ labour market: Europe – a pole of attraction?”, Vienna, Austria, 1/2 June 2006.

4. VIŠŇOVSKÝ, E. „Education, Human Nature, and Social Norms“. The 3rd Central European Pragmatist Forum, "EDUCATION FOR A DEMOCRATIC SOCIETY", Potsdam, Germany, June 1-6, 2004

5. VIŠŇOVSKÝ, E. „Self, Norms, and Institutions: a Pragmatist Approach“. The 4th Central European Pragmatist Forum, "SELF AND SOCIETY", Szeged, Hungary, May 28-June 1, 2006

6. ZÁPOTOČNÁ, O.: „Osvojovanie písanej reči z pohľadu predškolskej výchovy a školskej pripravenosti“. Hlavný referát na medzinárodnej konferencii „Školská pripravenosť detí v kontinuite predškolskej a elementárnej edukácie“, PdFUMB, Banská Bystrica, 8.6.2006.

7. ZÁPOTOČNÁ, O.: Metodika pozorovania a hodnotenia raných prejavov gramotnosti M.M.Clayovej ako nástroj individualizácie vyučovania počiatočného čítania
Konferencia: “Možnosti uchopenia čitateľskej gramotnosti detí mladšieho školského veku“, UMB, Banská Bystrica, 5.5.2005.

ii. Zoznam zamestnancov organizácie, ktorí boli členmi organizačných a/alebo programových výborov medzinárodných konferencií

1. BIANCHI, G., PLICHTOVÁ, J.:

- členovia medzinárodného poradného zboru Európskeho kongresu psychológie (2007)

2. JARIABKOVÁ, K.:

- členka organizačného výboru International C.I.A.N.S. Conference
2005, Bratislava 29. 7. – 2. 8. 2005

3. PLICHTOVÁ, J.:

- členka Programového výboru Medzinárodnej konferencie Kognice 2006

iii. Zoznam zamestnancov organizácie, ktorí boli členmi významných medzinárodných vedeckých orgánov (vedeckých rád, výborov, redakčných rád vedeckých časopisov a pod.)

1. BIANCHI, G.:

– nezávislý expert programového výboru 6. Rámcového programu ES pre výskum, technický rozvoj a demonštračné aktivity špecifického programu "Integrating and strengthening the European research area" pre prioritu 7: Občania a spravovanie vecí verejných v spoločnosti založenej na vedomostiach".

2. PLICHTOVÁ, J.:

- členka vedeckej rady FSS Masarykovej university, Brno
- členka Social Representations and COMunication THEmatic NETwork – medzinárodného vedecko-konzultačného konzorcia, zaoberajúceho sa strategickým rozvojom výskumu a podporou mladých vedeckých pracovníkov.
- členka STEERING COMMITTEE projektu 5.RP EÚ CULTPAT: The change of the European political landscape.

3. VIŠŇOVSKÝ, E.:

- člen Encyclopedia of Anthropology. Thousand Oaks, CA: Sage, 2006 (Advisory Board member)
- Central-European Value Studies, Rodopi Publishers, New York-Amsterdam (Editor in chief)
- Central-European pragmatist Forum (www.filozofia.sk/cepf), co-chair
- menovaný za hodnotiteľa projektov v ESF, Eurocores (Consciousness in Natural and Cultural Context) Review Panel (member)
- člen redakčnej rady Journal of Speculative Philosophy (member)
- člen hodnotiaceho panelu European Science Foundation, program CNCC

4. VIŠŇOVSKÝ (predseda), BIANCHI (podpredseda), JARIABKOVÁ, PLICHTOVÁ, POPPER, ŠULAVÍKOVÁ – členovia redakčnej rady Human Affairs**iv. Zoznam medzinárodných vedeckých ocenení a vyznamenaní**

V tejto časti uvádzame aktivity, výstupy a ohlasy, ktoré vznikli na základe vyžiadania zo zahraničia a predstavujú určitú formu ocenenia konkrétneho vedeckého či výskumného pracovníka/pracovníčky, sú priamou odozvou na jeho/jej vedeckú a publikačnú činnosť:

1. BIANCHI, G.: vyžiadané posudky vedeckého projektu pre Ministerstvo školstva ČR (2) – 2006, GA ČR (1) – 2005, GA ČR (1) - 2004
2. BIANCHI, G.: vyžiadaný posudok článku pre časopis European Societies.
3. LÁŠTICOVÁ, B., PETRJANOŠOVÁ, M. (2005). *Od železnej opony k zelenej hranici? Slovensko-rakúska hranica očami mladých ľudí*. Vyžiadaná prednáška na kurze „Antropologie hranic“ (garant kurzu Marek Halbich, vyučujúci: Barbora Spalová, Jakub Grygar), Fakulta Humanitných štúdií Univerzity Karlovy, Praha-Jinonice, ČR, 19. apríl 2005.
4. PLICHTOVÁ, J.: vyžiadané posudky vedeckých projektov pre GA ČR (4) a pre Ministerstvo školstva ČR (1) – 2006, pre GA ČR (1) – 2005, pre GA ČR (3) – 2004,

5. PLICHTOVÁ, J: literatúra autorky odporúčaná v syllaboch zahraničných študijných programov:

- Machová S. Úvod do psycholingvistiky. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, Praha:

PLICHTOVÁ, J.: Renesancia záujmu o jazyk: Diskurzívna psychológia a analýzy diskurzu. *Čs. psychologie*, 44 (289-307 2000).

- Okruhy ke SZZ pro studenty navazujícího magisterského studia oboru Sociální pedagogika - kombinované studium 2004/2005. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

www.ped.muni.cz/wsocedu/kombin/otazky_szz_nove/soc_ped_Mgr.htm :

PLICHTOVA, J Metódy sociálnej psychológie zblízka 2002

6. PLICHTOVÁ, J., POPPER, M., VIŠŇOVSKÝ, E.: literatúra autorky odporúčaná v syllaboch zahraničných študijných programov:

- Petruš, M., Fyziologie mysli 1., Katedra filozofie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc:

VIŠŇOVSKY E, POPPER M, PLICHTOVA J Příbehy o hľadání mysle; Bratislava 2001.

7. VIŠŇOVSKÝ, E.: Vyžiadaný prednáškový kurz (Pragmatizmus), Katedra filozofie, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno, ČR, september-december 2006.

8. ZÁPOTOČNÁ, O.: „Metodika pozorovania a hodnotenia raných prejavov gramotnosti: Možnosti jej využitia v praxi primárneho vzdelávania.“ Pozvaná prednáška: Ústav pedagogických vied, Filozofická fakulta MU Brno, 23.3.2006. (pozvaná prednáška)

9. ZÁPOTOČNÁ, O.: vyžiadaný posudok vedeckého projektu pre GA ČR (1), 2006, (2) - 2005

10. ZÁPOTOČNÁ, Oľga: 5 posudkov na rukopisy:

- Strategic Reading: Helping Children Understand Text.
 - The Power of Reflective Writing.
 - The Two R's – A Study of Current Early Reading and Writing Practice in Irish Primary Schools.
 - Integrating Critical Literacy and Technology for Strengthening Teacher Preparation.
 - Societal Transformation and Teaching: One Teacher's Experience with Educational Reforms in Lithuania.
- Pre: Zborník z konferencie 13th European Conference on Reading, Tallin, Estonia, July 6 – 8, 2003.

• **Národné postavenie výskumných pracovníkov organizácie**

- i. **Zoznam pozvaných/kľúčových prednášok na domácich konferenciách (doložiť pozývacím listom alebo programom)**

1. JARIABKOVÁ, Katarína. *Špecifické vývinové poruchy jazyka a reči: Získaná afázia s epilepsiou*. Seminár Detského centra Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. 29. 6. 2004.
2. JARIABKOVÁ, Katarína. *Laterálna preferencia v kontexte kognitívneho vývinu a osobnosti*. Odborný seminár Ústavu experimentálnej psychológie SAV. Bratislava, 17. 9. 2004
3. JARIABKOVÁ, K. *Diagnostika mentálnej retardácie: súčasné prístupy*. Vyžiadaná prednáška na internom seminári Pedagogicko-psychologickej poradne IV. Bratislava, 17. 9. 2006.
4. PLICHTOVÁ, Jana. *Demokracia v každodennosti*. Konferencia Cesty k demokracii. Bratislava : Pedagogická fakulta, 16. 12. 2004.
5. PLICHTOVÁ, Jana. *Špecifiká kvalitatívneho výskumu: explorácia významov prostredníctvom skupinových diskusií a voľných asociácií*. Modra : Pedagogická fakulta UK. Študentské fórum, 12. 2. 2004.

ii. Zoznam zamestnancov organizácie, ktorí boli členmi organizačných a/alebo programových výborov domácich konferencií

1. G. Bianchi, I. Lukšík, M. Popper:

- 4. ročník konferencie: Behaviorálne aspekty HIV/AIDS: „Sexualita a rodovosť“ Bratislava, 29. 10. 2003 (50 účastníkov)
- 5. ročník Konferencia ročník konferencie: Behaviorálne aspekty HIV/AIDS: "Sexualita a kvalita života", 9-11. október 2005, Stará Lesná, v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre plánované rodičovstvo a Pedagogickou fakultou UK.(60 účastníkov)

i. ...

2. Popper, M.:

- Organizácia interdisciplinárneho seminára: Enkultúrácia – 13.12.2004, počet účastníkov: 10, miesto konania: Bratislava, Zsadačka spoločensko-vedných ústavov SAV (Patrónka).

iii. Zoznam zamestnancov organizácie, ktorí boli členmi významných domácich vedeckých orgánov (vedeckých rád, výborov, redakčných rád vedeckých časopisov a pod.)

1. K. Jariabková:

- Členka odborného kruhu redakčnej rady Spravodaja Spoločnosti Williamsovho syndrómu.
- Vedecká tajomníčka výboru Spoločnosti pre vyššie funkcie mozgu Slovenskej lekárskej spoločnosti
- Členka Spoločnosti pre výskum porúch vývinu dieťaťa Slovenskej lekárskej spoločnosti.

2. B. Láštiová:

- členka redakčného kruhu ANTHROPOS, Časopis pre humanitné a sociálne poznanie. ISSN 1336-5541

3. E. Višňovský:

- člen Redakčnej rady časopisu Anthropos, Časopis pre humanitné a sociálne poznanie. ISSN 1336-5541

4. E. Višňovský:

- člen Vedeckej rady FSEV UK, Bratislava (od r. 2002)
- člen Vedeckej rady FHV UMB, Banská Bystrica (od r. 2006)

Členstvo a činnosť vo vedeckých spoločnostiach:

- K. Jariabková: - Vedecká tajomníčka výboru Spoločnosti pre vyššie funkcie mozgu Slovenskej lekárskej spoločnosti

;

Vzhľadom na formálnu požiadavku ďalej uvádzame aj „členstvo“ vo vedeckých spoločnostiach:

- G. Bianchi – člen Slovenskej psychologickéj spoločnosti SAV
- K. Jariabková - členka Spoločnosti pre výskum porúch vývinu dieťaťa
- členka Slovenskej lekárskej spoločnosti.
- členka Slovenskej psychologickéj spoločnosti SAV
- B. Láštiová – členka Slovenskej psychologickéj spoločnosti SAV
- V. Rosová – členka Slovenskej psychologickéj spoločnosti SAV
- B. Šulavíková - člen Slovenské filozofické združenie pri SAV
- E. Višňovský: - člen Slovenské filozofické združenie pri SAV

iv. Zoznam domácich ocenení a vyznamenaní

V tejto časti uvádzame aktivity, výstupy a ohlasy, ktoré vznikli na základe vyžiadania z vedecko/výskumného a pedagogického prostredia a predstavujú určitú formu ocenenia konkrétneho vedeckého či výskumného pracovníka/pracovníčky, sú priamou odozvou na jeho/jej vedeckú a publikačnú činnosť:

1. BIANCHI, G.: „Medzikultúrny výskum hodnôt“. 13. 6. a 14. 12. 2006, Bratislava Medzinárodná škola doktorandov, Interreg II, v spolupráci so SAIA.

2. BIANCHI, G.: „Hodnoty v medzikultúrnom priestore“. 27. 9. 2006, Bratislava, Metodologický seminár „Naratívna každodennosť v kontexte historických zlomov v Česku(a)Slovensku po roku 1948, 1968, 1989, 1993 z pohľadu dynamiky vývoja hodnôt.“. Ústav etnológie SAV.

3. BIANCHI, G.: Pozvaná účasť v panelovej diskusii „Muži – podpora rodovej rovnosti mužov v rámci konferencie RODOVÁ ROVNOSŤ A ZODPOVEDNOSŤ MUŽOV“. 7. 12. 2006, Hotel Tatra, Bratislava. Inštitút pre výskum práce a rodiny a MPSVaR SR.

4. LÁŠTICOVÁ, B.: Pozvané vystúpenie v rámci diskusie „Multikulturalizmus na Slovensku: perspektíva alebo hrozba?“ Konferencia Multikulturalizmus na Slovensku: Realita alebo fikcia; perspektíva alebo hrozba?, Nadácia Milana Šimečku, Bratislava, 28.11.2006.

6. LÁŠTICOVÁ, B.: Editovanie tematického čísla časopisu *Anthropos* 07/2005, roč. 2 na tému „Domov“ (spolu so Z. Búrikovou a E. Višňovským).
7. LÁŠTICOVÁ, B.: Editovanie tematického čísla časopisu *Anthropos* 08/2005 roč. 2 na tému „Pamät“ (spolu so Z. Búrikovou a M. Fottom) , vyšlo v 2006.
8. LÁŠTICOVÁ, B.: Tvorba výskumného projektu – použitie kvalitatívnych metód. Seminár pre poslucháčov Doktorandského seminára na PgF UK (garant: I. Lukšík), PgF UK Bratislava, Moskovská, ul., 22.4.2005, 2 vyučovacie hodiny
9. LÁŠTICOVÁ, B., POPPER, M.: Editovanie tematického čísla časopisu *Anthropos* 09/2006 roč. 3 na tému „Komunikácia“
10. LUKŠÍK, I.: Pozvaná účasť v panelovej diskusii „Muži – podpora rodovej rovnosti mužov v rámci konferencie RODOVÁ ROVNOSŤ A ZODPOVEDNOSŤ MUŽOV“. 7. december 2006, Hotel Tatra, Bratislava. Inštitút pre výskum práce a rodiny a MPSVaR SR.
11. PLICHTOVÁ, J. „Sociálne reprezentácie a ich relevancia pre výskum historickej pamäte. Naratívna každodennosť v kontexte historických zlomov v Česku a Slovensku po roku 1948, 1968, 1989, 1993 z pohľadu dynamiky vývoja hodnôt“. Ústav etnológie SAV, Bratislava.
12. PLICHTOVÁ, J: literatúra autorky odporúčaná v syllaboch univerzitných študijných programov:
- Kusá, Z.: Metódy analýzy a výskumu – kvalitatívne. Fakulta sociálnych a ekonomických vied:
PLICHTOVA J Metódy sociálnej psychológie zblízka, 2002.
- Kubušová, S. Medzikultúrne štúdie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK:
MARKOVA I, PLICHTOVA J Social representation of the individual : a post Communist perspectives. European Journal of Social Psychology, 1998, 28, 797-829.
- Klenovský L Terénna sociálna práca. Pedagogická fakulty UK:
PLICHTOVA, J Metódy sociálnej psychológie zblízka 2002
13. POPPER, M. vyžiadaná prednáška „Multikulturalizmus“. Ústav svetovej literatúry SAV, 19.12.2006
14. ROSOVÁ, V.: členka Environmentálnej komisie pre vzdelávanie, nadrezortného poradného orgánu ministra školstva SR a ministra životného prostredia SR, ktorá bola zriadená na účely plnenia Akčného plánu TUR v SR na roky 2005-2010.
15. VIŠŇOVSKÝ, E. Odkiaľ sa berie ľudská prirodzenosť? *Anthropos* (Časopis pre humanitné a sociálne poznanie), 2004, roč.1, č 1, s. 3. (vyžiadaná úvodná stať + editor tematického čísla)

16. VIŠŇOVSKÝ, E.: Hľadanie významov domova. *Anthropos* (Časopis pre humanitné a sociálne poznanie), 2005, roč.2, č. 7, s. 3. (vyžiadaná úvodná stať + spolueditor tematického čísla)

17. VIŠŇOVSKÝ, E. Šport ako model života? *Anthropos* (Časopis pre humanitné a sociálne poznanie), 2006, roč. 3, č. 2, s. 3 (vyžiadaná úvodná stať + editor tematického čísla)

18. ZÁPOTOČNÁ, O.: vyžiadaný posudok projektu „Poznávam seba a svet“, sponzorovaný firmou NIVEA – Beiersdorf Slovakia

Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky dokumentujúce národné a medzinárodné postavenie organizácie

Domáce postavenie organizácie, resp. jej pracovníkov, sa prejavuje aj v hojnej pozvanej aktivite posudzovania/recenzovania vedeckých prác, projektov, publikácií a pod. Uvádzame prehľad (v prípade anonymného posudzovania nie je možné uviesť názov práce a autora):

ROK 2003:

BIANCHI, G.:

vyžiadaný posudok 1 projektu VEGA

ROK 2004:

BIANCHI, G.: Recenzent:

LUKŠÍK, I., MAYER, V.: Sociokultrúrne otázky AIDS. OZ Sociálna práca, 2004

JARIABKOVÁ, Katarína:

Posúdenie žiadosti o grant – návrhu vedeckého projektu pre Komisiu VEGA pre vedy o človeku

PLICHTOVÁ, Jana:

Posudzovanie článku pre Slovak Sociological Review, 2004, č. 3.

PLICHTOVÁ, Jana:

Posudzovanie článku pre Pedagogickú revue, 2004, č. 2.

PLICHTOVÁ, Jana:

Posudzovanie projektu KITA Jaroslav: Experimentovanie, prax a učenie sa medzinárodnému rokovaniu v interkultúrnom kontexte. Pre Ministerstvo školstva, Program Štefánik.

ZÁPOTOČNÁ, Oľga:

Obrancová, E., Heldová, D., Lukačková, Z., Sklenárová, I.: Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka ZŠ: Výsledky medzinárodnej štúdie PIRLS 2001. Bratislava : ŠPÚ, 2004, 57 str. ISBN 80-85756-85-4

ROK 2005:

BIANCHI, G.:

Posudok projektu pre APVV (1x)

Posudok projektu pre VEGA (1x)

Posudok článku pre časopis Human Affairs (1x)
Oponentský posudok habilitačnej práce (I. Lukšík)

JARIABKOVÁ, K.:

Posudok projektu pre VEGA
Posudok článku pre Human Affairs

POPPER, M.:

Posudok článku pre: Human Affairs, 15, 2005, 2.

VIŠŇOVSKÝ, E.:

Recenzia rukopisu monografie: Hála, V., Smreková, D., Palovičová, Z., Kolářský, R.
Etika a jej tradícia, 160 s.

ZÁPOTOČNÁ, O.:

Posudok článku pre Psychológiu a patopsychológiu dieťaťa

ROK 2006:

Posudky pre APVV

JARIABKOVÁ K.:

Posudok projektu pre Agentúru na podporu výskumu a vývoja

ROSOVÁ, V.:

oponentka 2 úloh (zodp. riešitelia: Prof. Ing. Pavel Surovec, CSc.: Zlepšenie spoločenského uznania mladých vo výskume, pre ŠPVV „Rozvoj osobnosti a talentu doktorandov a mladých zamestnancov výskumu a vývoja, ŽU, resp. prof. Ing. F. Schlosser, CSc. Zlepšenie prenosu poznatkov do praxe, ŽU) apríl 2006.

Posudky pre VEGA:

ZÁPOTOČNÁ, O.: 1

Recenzie vedeckých monografií:

ROSOVÁ, V.:

posudok 10.2.2006 - Čorej J.a kol. *Univerzity, priemysel a partnerstvo: doktorandské štúdium a transfér poznatkov*, 2006, 213 s.

VIŠŇOVSKÝ, E.:

V. Hála, D. Smreková, Z. Palovičová, R. Kolářský: *Etika a jej tradícia*. Bratislava: Fox&Col, 2006, 172 s.

ZÁPOTOČNÁ, O.:

Sejčová, Ľ. *Motivácia žiakov k učeniu*. (2006)

Recenzie príspevkov do zborníka z konferencie:

PLICHTOVÁ, J.: Posudky príspevkov do „Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Kognice 2006“. Praha : Psychologický ústav AV ČR, 2006. :

- Špok, D. *Sémantická mapa pojmu vedomí: Asociácie a kategorie*. Brno, Psychologický ústav AV ČR.

- Filip, M. Modelování neverbálně strukturovaných reprezentací na základě teorie osobních konstruktů. Brno, Psychologický ústav AV ČR.
- Chrz, V. Žánry jako intencionální modely. Praha, Psychologický ústav AV ČR.
- Kordáčová, J. Racionálno a iracionálno v prežívaní životnej spokojnosti. Bratislava, Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Saic, M. Kognitivní styly – současný stav výzkumu. Praha, Katedra psychologie FF UK.

Posudky pre redakcie časopisov:

LÁŠTICOVÁ, B.:

Posudok na text „Young People’s Valuable Marks in the Context of Romania’s Adhesion to European Union” pre časopis *Slovak Sociological Review* (august 2006).

PLICHTOVÁ, J.:

pre Pedagogickú revue - 1

pre Human Affairs - 1

ŠULAVÍKOVÁ, B.:

Posudok pre Human Affairs: 1

1. Štruktúra výskumných projektov, grantov a ďalších zdrojov financovania

i. Medzinárodné projekty a zdroje ich financovania

Zoznam významných projektov v rámci európskeho výskumného priestoru – 5. a 6. Rámcový program Európskej únie, European Science Foundation, NATO, COST, INTAS, CERN a pod. (tu aj v ďalších projektoch, prosím, uveďte: typ, názov, číslo, trvanie, financovanie a zodpovedného riešiteľa projektu za organizáciu a jej/jeho postavenie v projekte, napr. koordinátor, hlavný riešiteľ, riešiteľ)

1. Projekt 5. RP EÚ: Mládež a európska identita HPSE-CT-2001-00077 (G. Bianchi, B. Láštiová) (Orientation of Young Men and Women to Citizenship and European Identity)

Číslo projektu: HPSE-CT-2001-00077

Research Programme: IHP-1999

Thematic Priority: IHP-1999-4

Koordinátor: Dr. L. Jamieson, University of Edinburgh

Spolupracujúce krajiny: 5: UK, Nemecko, Španielsko, Rakúsko, SR – KVS BK SAV (G. Bianchi) + Sociologický ústav SAV (L. Macháček)

Doba riešenia: 1. 10. 2001- 30. 9. 2004 (36 mesiacov)

Financie ESF: 30.000 EUR na celú dobu riešenia

Medzinárodný výskumný projekt “Mládež a európska identita” (október 2001- september 2004) financovaný EK v rámci 5. rámcového projektu, sa zaoberal tým, ako mladí ľudia vo veku 18-24 rokov z 10 regiónov Európy – Bratislava (SR), Praha (ČR), Viedeň a Vorarlberg (Rakúsko), Chemnitz a Bielefeld (bývalé východné a západné Nemecko, Madrid a Bilbao

(Španielsko), Manchester a Edinburgh (Veľká Británia) — vnímajú a prežívajú svoju identitu, občianstvo a väzby na lokálne spoločenstvo, národ a Európu.

2. Projekt **Comenius-Socrates, 2.1**: Hodnotenie ranej gramotnosti (Early Literacy Assessment Project):

Financovaný v rámci programu Európskej Únie -,
Ref. 94314-CP-1-2001-1-UK.

Výška pridelených finančných prostriedkov na r. 2003: 5943,27 EUR (246 960,70 SK)

Koordinátor: Angela Hobsbaum - Institute of Education, University of London, UK.

Doba riešenia: November 2001- November 2003.

Partnerské inštitúcie: Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV Bratislava, Slovensko, (O.Zápotočná), Faculty of Psychology, University of Granada, Spain (Silvia Defior), Royal Danish School of Education, Copenhagen, Denmark (Erik Hakonsson), Muintearas, Ireland (Connie Ní Fhátharta)

Zoznam ostatných medzinárodných projektov vrátane ich financovania

1. Projekt financovaný **Jubileum Fondom Rakúskej národnej banky**. "Nové komunity - nové identity? Štúdia teritoriálnych identít mladých ľudí v rakúsko-slovenskom pohraničí." (New communities-new identities? A study of territorial identities of young people at the Austrian-Slovak border).

Vedúca projektu: Reingard Spannring. Oesterreichisches Institut fuer Jugend Forschung, Viedeň.

Partner projektu: G. Bianchi, KVS BK SAV

Riešiteľské krajiny: Rakúsko, Slovensko

Riešitelia za KVS BK: G. Bianchi, B. Láštiová

Oficiálne trvanie: 1. 1. 2004 - 30. 6. 2005

2. Projekt v spolupráci s IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu, Regionálne centrum Budapešť: **“National studies conducted in Poland, Hungary, Slovakia, and Slovenia with the objective to assess the demand side of prostitution in order to learn more of demand for trafficking for sexual exploitation, and on that basis, develop counter-trafficking tools”** Doba riešenia apríl-október 2006

Financovanie: 114.120.- SKK

Na základe dlhoročnej spolupráce KVS BK SAV a Medzinárodnej organizácie pre migráciu /IOM sa riešila výskumná úloha zameraná na rolu dopytu v sex-biznise, pričom hlavným kontextom tohto výskumu bolo hľadanie stratégií pre znižovanie rizika obchodovania s ľuďmi. Výsledkom sú dve expertízy-štúdie.

Zoznam ostatných významných projektov a programov spolupráce bez priameho financovania

1. . Projekt **5.RP EÚ**: Kultúrne vzorce rozširovania Európy (Cultural Patterns of European Enlargement -CULPAT)

Číslo projektu: SERD-2002-00143

Koordinátorka: Doc., PhDr. Silvia Miháliková, CSc., Katedra politológie FiF UK, Bratislava

Riešiteľské krajiny: Maďarsko, Rakúsko, Bulharsko, Francúzsko, Švajčiarsko a SR

Riešiteľka z KVS BK: Mgr. Barbara Láštiová

Oficiálne trvanie: 1. 9. 2003 - 31. 8. 2006 (36 mesiacov)

2. Medzinárodný projekt štúdia sexuality I a II (International Sexuality Description Project I. + II.).

Medzinárodný koordinátor: Doc. D.T. Schmitt, Bradley University, USA

Realizátori za KVSBK SAV: G. Bianchi, M. Popper, I. Lukšík, M. Supeková, P. Szeghy

Doba trvania: Od 2001 do 2004

V projekte bol realizovaný výskum na vzorke 400 vysokoškolákov batériou metodík zisťujúcich psychologické aspekty sexuality a osobnosti. Kroskultúrna vzorka, pozostávajúca z materiálu z viac ako 50 participujúcich krajín zo všetkých kontinentov, umožnila bezkonkurenčné analýzy, ktoré sú priebežne publikované v časopiseckých výstupoch.

3. "Sexuálne zdravie vo vzťahu k mnohvrstvej štruktúre identity: Slovensko vs. Veľká Británia. (Sexual Health in Different Multi-Layer Identity Structures: UK vs. SK)"

Zodpovedný riešiteľ za UK: Prof. Wendy Stainton Rogers, The Open University, Research School

Zodpovedný riešiteľ za SK: G. Bianchi, KVSBK SAV

Doba trvania projektu: 2002-2005

Financie: 0

4. Stratégie uplatňovania dohôd z Espoo a Aarhusu: Dolné Rakúsko-Slovensko. (Strategies of application of the Espoo and Aarhus Agreements between Lower Austria and Slovakia).

Doba trvania: 1. máj 2005- 30. jún 2006

Projekt partnerov "17 a 4 Organisationsberatung" Wien (Christian Schrefel) a KVSBK SAV (G. Bianchi), postavený na programe INTERREG IIIA Rakúsko-Slovensko

Financie: 0

Podľa propozícií Projektu bolo umožnené KVSBK monitorovať participatívne procesy a dynamiku komunikácie. Po ukončení Projektu sa očakáva spracovanie hodnotiacej správy k tejto problematike - a to ako v rámci Projektu, tak aj vzhľadom na širšie environmentálne a občiansko-participatívne kontexty.

ii. Domáce projekty a ich financovanie

Zoznam projektov podporených Agentúrou pre podporu výskumu a vývoja (APVV/APVT), Štátne programy výskumu a vývoja, a ich financovanie

1. Štátny program výskumu a vývoja:

Úloha výskumu a vývoja **Súčasný civilizačno-kultúrny procesy v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti: Čiastková výskumná úloha Sociálno-psychologické aspekty civilizačno-kultúrnych procesov v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti.** (G. Bianchi, B. Láštiová) 2003-2005.

Koordinátor projektu: Prof. Ľ. Plesník, ÚLUK, UKF Nitra

Koordinátor ČVÚ: PhDr. Gabriel Bianchi, CSc., KVSBK SAV, Bratislava

Celkové financie na 3 roky: 424.350.-SKK

Cieľom tohto výskumu bolo študovať dosah súčasných civilizačných procesov, predovšetkým procesu integrácie Slovenskej republiky do EÚ, na chápanie národnej a osobnej identity. Preskúmajú sa vzájomné prepojenia medzi jednotlivými vrstvami identity ako komplexných,

fluidných a kontextuálne podmienených štruktúr a ich formovania makrosociálnymi procesmi. Pritom sa zohľadňovala regionálna variabilita interakcií jednotlivých vrstiev identity spôsobenej odlišným historickým, ekonomickým a kultúrnym vývojom jednotlivých oblastí Slovenska. V rámci výskumu sa zároveň charakterizovala a identifikovala štruktúra sociálnej a osobnej identity v závislosti od interpohlavných, interindividuálnych a vekových diferencií. Dosah uvedených procesov na životný štýl sa skúmal z hľadiska sociálnej psychológie a psychológie osobnosti.

Počet projektov podporených Vedeckou grantovou agentúrou MŠ SR a SAV (VEGA) v jednotlivých rokoch a ich financovanie

VEGA	2003	2004	2005	2006
Počet	4	4	4	6
Pridelené financie (mil. Sk)	0,182	0,154	0,182	0,260

Súhrn finančných prostriedkov získaných mimo inštitucionálnych prostriedkov SAV

Externé zdroje	2003	2004	2005	2006	Spolu	Priemer
Externé zdroje (mil. Sk)	1,079	1,095	1,495	1,808	5,477	1,369
Externé zdroje prevedené spolupracujúcim vedeckým organizáciám (mil. Sk)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Pomer externých zdrojov a mzdových prostriedkov z inštitucionálnych zdrojov SAV	0,321	0,325	0,427	0,492	1,564	0,391
Celková suma výdavkov z externých zdrojov a z inštitucionálnych zdrojov SAV (mil. Sk)	6,016	6,052	6,508	6,942	25,518	6,380

Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky k výskumným projektom a zdrojom financovania

Získavanie projektov a vonkajších zdrojov financovania je výraznou zložkou činnosti KVBSK, čo je evidentné aj z prehľadu uvedeného vyššie.

Pomer vynaloženej energie na získané množstvo prostriedkov je však neúmerný – hlavne v tom zmysle, že mnohé projekty neumožňujú financovanie osobných nákladov (najmä mzdových prostriedkov), zväčša nie je možné angažovanie ad hoc expertov a výskumných spolupracovníkov, nevriavac o potrebe tzv. vyvolaných pracovných kapacít (napr. finančný manažment), ktorých financovanie je ešte obtiažnejšie, čím sa enormne preťažuje súčasný nízny stav spolupracujúcich zložiek.

2. Doktorandské štúdium a ďalšia pedagogická činnosť

i. Zoznam akreditovaných programov doktorandského štúdia (podľa predchádzajúceho aj podľa súčasného platného zákona o vysokých školách)

t. č. nemáme

ii. Súhrnná tabuľka doktorandského štúdia (počet interných/externých študentov PhD štúdia; počet študentov, ktorí ukončili štúdium úspešnou obhajobou dizertačnej práce; počet študentov, ktorí ukončili štúdium inak ako obhajobou dizertačnej práce)⁶

Doktorandské štúdium	31.12.2003			31.12.2004			31.12.2005			31.12.2006		
počet potenciálnych PhD školiteľov	7			7			7			8		
Doktorandi	Počet	Úspešnou obhajobou	Neukončené obhajobou	Počet	Úspešnou obhajobou	Neukončené obhajobou	Počet	Úspešnou obhajobou	Neukončené obhajobou	Počet	Úspešnou obhajobou	Neukončené obhajobou
školení pracovníkmi organizácie na iných externých inštitúciách - interní	6	0	0	3	0	0	4	2	0	4	1	2
školení pracovníkmi organizácie na iných externých inštitúciách - externí	9	0	0	12	0	0	3	0	0	8	0	0

iii. Postdoktorandské miesta podporované

a) z externých zdrojov (uvedzte z akých)

nemáme

b) z interných zdrojov – z Podporného fondu Štefana Schwarza na vytváranie postdoktorandských miest v SAV

⁶ Všetci doktorandi a doktorandky, ktorých školia pracovníci KVS BK, sú doktorandmi iných školiacich inštitúcií, avšak niektorí sú v internej a niektorí v externej forme. KVS BK nie je školiace pracovisko.

nemáme

iv. Súhrnná tabuľka pedagogickej činnosti v rámci vysokoškolského štúdia za jednotlivé roky

Pedagogická činnosť	2003	2004	2005	2006
Prednášky (hodiny/rok)	346	462	398	322
Semináre (hodiny/rok)	208	148	48	302
Vedené diplomové práce (spolu)	31	25	30	20
Počet členov v komisiách pre obhajobu PhD prác (spolu)	1	1	1	3
Počet členov v komisiách pre obhajobu DrSc prác (spolu)	0	0	0	0
Počet členov vo výboroch/radách vysokých škôl/fakúlt (spolu)	1	2	2	3
Počet členov v habilitačných/inauguračných komisiách (spolu)	2	1	3	1

v. Zoznam publikovaných vysokoškolských učebníc

-

vi. Zoznam publikovaných vysokoškolských skript

-

vii. Zoznam spoločných laboratórií/pracovnísk s vysokými školami

-

viii. Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky k doktorandskému štúdiu a pedagogickej činnosti

Takmer všetci vedeckí pracovníci prednášajú na univerzitách, vedú diplomové práce a školia doktorandov. Podrobný prehľad je uvedený v každej Výročnej správe. Okrem toho sú niektorí pracovníci KVS BK garantmi vysokoškolského štúdia (v 1., 2., aj 3. stupni) na niektorých univerzitách. Z technických dôvodov zatiaľ naše pracovisko nemá akreditáciu pre doktorandský program, na jej získaní sa však intenzívne pracuje.

3. Výstupy do spoločenskej praxe (aplikácie výsledkov, expertízna a popularizačná činnosť)

i. Zoznam najvýznamnejších výsledkov aplikovaného výskumu

1. Rozvoj gramotnosti v základnej škole

Užívateľ: MŠ SR-Sekcia regionálneho školstva – Odbor základných škôl, Pedagogické fakulty – Katedry primárneho vzdelávania, Základné školy

Výsledky výskumov v programe Rozvoja gramotnosti vyústili do dvoch vzájomne prepojených aplikovaných projektov, zameraných na presadenie zásadných koncepčných zmien v oblasti primárneho vzdelávania prostredníctvom tvorby metodických materiálov. V prvom išlo o lektorovanie tvorby a procesu overovania novej koncepcie Šlabikára. Projekt sa realizoval na rozsiahlej vzorke populácie žiakov prvých ročníkov s uspokojivými výsledkami, ktoré boli publikované a predložené príslušnému referátu v rámci sekcií MŠSR. Realizácia projektu bola jedným z významných argumentov v procese schvaľovania učebnice. Druhý projekt sa realizoval v medzinárodnej spolupráci (Comenius-Socrates, 2.1, Ref. 94314-CP-1-2001-1-UK), bol zameraný na adaptáciu a vývin diagnostického nástroja umožňujúceho hodnotenie aktuálnej úrovne gramotnosti žiakov v priebehu prvého ročníka ZŠ, ako východisko individuálne primeranej pedagogickej intervencie. Metodika sa overovala na výbere populácie žiakov 1. ročníka v priebehu jedného školského roka. Získané výsledky potvrdili reálnu možnosť a opodstatnenosť uplatňovania metodiky v školskej praxi. Metodické výstupy projektov vytvárajú reálne podmienky pre diferencované a individualizované vyučovanie počiatočného čítania v kontinuite s predškolským vývinom.

Na základe vlastných teoretických i empirických štúdií a analýzy výsledkov rozsiahlych medzinárodných meraní úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ (PIRLS, PIZA) sa definovali zásadné problémy vzdelávacej praxe v oblasti stimulácie a rozvoja gramotnosti. Sformulovali sa viaceré odporúčania a podnety k prestavbe kurikulárnych dokumentov predškolského i elementárneho školského vzdelávania prezentované na viacerých domácich odborných fórach, v podobe monografických štúdií (Gavora, Zápotočná, 2003; Pupala, Zápotočná, 2003) a medzinárodnej správy z výskumu (Lukačková, Zápotočná, výjde v r. 2007) (VEGA č. 1/0096/03, Zápotočná, 2004).

Výsledky, metodické a publikačné výstupy projektov realizovaných v rámci Programu rozvoja gramotnosti sa priebežne zhodnocujú v oblasti vysokoškolského vzdelávania učiteľov, sú významným príspevkom a predpokladom transformácie tradičnej didaktiky počiatočného čítania na moderný a efektívny nástroj formovania počiatkov gramotnosti ako všestrannej a funkčnej kultúrnej kompetencie. V súčasnosti sa rozvíjajú a využívajú v rámci spoločného projektu ŠPU s Katedrami predškolskej a elementárnej pedagogiky TU, UMB – KEGA, Kurikulárna transformácia primárneho vzdelávania v súlade s Miléniom (KEGA, č. 3043/05).

2. Obchodovanie s ľuďmi zo Slovenska

Možno konštatovať, že od roku 2000 došlo k nasledujúcim zmenám v okolnostiach súvisiacich s **potenciálnym obchodovaním s ľuďmi zo Slovenska** (odlišnosti 2000 – 2003): Vo výskume vystúpilo do popredia vnímanie všeobecných životných rizík spojených so zlou ekonomickou situáciou; v súčasnosti je výraznejšie vnímané najmä riziko nezamestnanosti; do

popredia možných motívov pre prostitúciu sa v súčasnosti dostávajú finančné problémy a chudoba; aj keď v dotazníkovom vyjadrení miery "záujmu o prácu v zahraničí" pribudlo v roku 2003 oproti roku 2000 respondentiek, ktoré "nie sú rozhodnuté" (na úkor "rozhodnutých"); v skupinových rozhovoroch bola téma záujmu o prácu v zahraničí výrazne viac prezentná v roku 2003; absolútna väčšina respondentiek v roku 2003 manifestovala pokročilé štádium zvažovania novej práce v zahraničí; percentuálny nárast "nerozhodnutých" preto interpretujeme nie ako pokles záujmu, ale ako nárast zvažovania rôznych aspektov práce v zahraničí, porovnávanie s inými scenármi života a pod.; v roku 2003 sa ukázalo, že respondentky uprednostňujú vo väčšej miere prácu sprostredkovanú nejakou agentúrou; zriedkavejšie sa vyskytoval rozhodujúci motív pre prácu v zahraničí zdokonalenie sa v cudzom jazyku; v roku 2003 účastníčky výskumu poznali viac konkrétnych miest (bary a pod.), kde sa možno kontaktovať na prostitúciu. Výsledky naznačujú zvyšujúcu sa tendenciu spoliehať sa pri plánovaní svojej budúcnosti na vlastné schopnosti, vedomosti a pod. (G. Bianchi, M. Popper, I. Lukšík: Správa pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu - IOM na tému "Obchod s ľuďmi na Slovensku" – prieskum podmienok pre obchod so ženami na Slovensku. Kvalitatívna časť.)

3. Potenciál na migráciu slovenských občanov do Veľkej Británie

Cieľom projektu *"Objasnenie mýtov a skutočností týkajúcich sa imigrácie do Veľkej Británie"*, ktorý paralelne prebehol aj v iných stredoeurópskych krajinách, bolo zistiť zmeny v názoroch a intenciách vytipovaných cieľových skupín obyvateľstva pracovať v zahraničí po vstupe týchto krajín do EÚ. Špecificky sme skúmali vedomosti o sociálnych a právnych aspektoch práce v zahraničí a skúsenosti cieľových skupín s takouto prácou, najmä vo Veľkej Británii. Obavy viacerých západných členských krajín EÚ o enormnom náraste počtu uchádzačov z krajín strednej Európy sa ukázali ako neopodstatnené. Záujem o prácu v zahraničí sa nezvýšil. Hoci je formálne ľahšie zamestnať sa v zahraničí, zároveň sa predpokladá väčšia konkurencia, tým aj vyššie nároky na uchádzačov. Očakáva sa, že najviac sa bude chodiť za prácou do VB a Írska. O *Programe registrácie pracovníkov vo VB* väčšina cieľových skupín vôbec nič nepočula, pričom však vedia, že musia vyhovieť pravidlám registrácie pracovníkov, ale netušia, aké sú. Najčastejšie sa opakujúcimi motívmi pre prácu vo VB (a to tak pred vstupom SR do EÚ, ako aj po vstupe) sú financie a zdokonalenie si jazykových schopností. Plánovaná dĺžka pobytu vo VB je jeden až dva roky. Predstavy o práci vo VB sa v súčasnosti viac zrealizovali. Zároveň však stúpajú aj očakávania, že v budúcnosti budú do VB odchádzať nie len pomocné a nekvalifikované pracovné sily, ale aj kvalifikované sily a špecialisti v oblastiach ako: architektúra, cestovný ruch, aplikovaná psychológia, medzinárodné vzťahy a pod. (Projekt IOM/KVSBK: Objasnenie mýtov a skutočností týkajúcich sa imigrácie do Veľkej Británie, G. Bianchi, M. Popper, I. Lukšík)

4. Facilitácia integrácie migrantov na Slovensku

Na základe výsledkov výskumu potrieb migrantov na Slovensku (monografia „Potreby migrantov na Slovensku“) boli (a) formulované odporúčania v oblasti migračnej politiky v SR a návrhy pre činnosť novozriadeného Migračného informačného centra (prevádzkuje Medzinárodná organizácia pre migráciu), ako aj (b) boli identifikovaní a následne vyškolení tzv. kultúrni mediátori (príslušníci komunit migrantov), ktorých úlohou bude práca s etnickými a kultúrnymi komunitami v regiónoch a nadväzovanie kontaktov s uzavretými komunitami. Rovnako významným prvkom bolo (c) zrealizovanie štyroch diskusných stretnutí s verejnosťou, ktorých cieľom bola senzitivácia verejnosti voči migrantom a iným kultúram, zmiernenie či odstraňovanie predsudkov voči migrantom a zvýšenie tolerancie voči inakosti; cieľovými skupinami týchto stretnutí boli všeobecná verejnosť, stredoškôlaci, a učelia základných škôl.

(Autori: Miroslav Popper, Petra Szeghy, Gabriel Bianchi, Ivan Lukšík; ESF/Equal 149/04-I/33-2.1)

5. Obsahové zmeny v humanitných predmetoch na stredných školách

Projekt bol v roku 2006 ukončený. Jeho najdôležitejším výstupom je vytvorenie "Rámcového vzdelávacieho programu" ako základného pedagogického dokumentu na úrovni štátu, ktorý bol predložený na verejnú diskusiu. Program má nahradiť v súčasnosti platné učebné plány, učebné osnovy a vzdelávacie štandardy pre stredné školy. Obsah vzdelávania rozdeľuje do siedmich vzdelávacích oblastí. Naše expertízne správy: "*Sebainterpretácia v období dospievania*" (30 s.) a "*Ideál dobrého života z pohľadu budúcich stredoškolských učiteľov*" (30 s.) boli použité na prípravu obsahu vzdelávacích oblastí: Individuum, Spoločnosť a Kultúra, ktoré sú časťami vzdelávacej oblasti Humanitnej časti všeobecného vzdelávania. Tieto vzdelávacie programy sa budú realizovať prostredníctvom vyučovacích predmetov Náuka o spoločnosti alebo Občianska náuka, Estetika, Etika a Psychológia.

(Autorka: Blanka Šulavíková; ESF/ SOP LZ 2004/NP1-003)

6. Podpora sexuálnej výchovy

Program výskumu sexuality a podpory sexuálneho zdravia mal viacero aplikačných vyústení. V dvojročných intervaloch sme, v spolupráci s ďalšími inštitúciami (Pedagogická fakulta UK, Spoločnosť pre plánované rodičovstvo), organizovali odborné konferencie venované sexuálnej výchove pre učiteľov základných a stredných škôl a ďalších odborníkov pracujúcich s deťmi a mládežou v danej oblasti. Organizovali sme aj špecifické výcvikové programy zamerané na problematiku sexuálneho zdravia v rómskych komunitách (Popper, Lukšík). Bola tiež vydaná odborná monografia venujúca sa aktuálnym otázkam sexuálnej výchovy (Upgrade pre sexuálnu výchovu, ed. G.Bianchi).

ii. Zoznam najvýznamnejších expertíz pre Národnú radu SR, vládu SR, ústredné orgány štátnej správy SR, medzinárodné a zahraničné organizácie a inštitúcie a iné organizácie

1. G. Bianchi: Vypracovanie prognózy rozvoja slovenskej spoločnosti z aspektu vied o človeku. Expertíza mala doteraz 2 fázy – spracovanie SWOT analýzy a vypracovanie zotrvačného a žiadúceho scenára vývoja včítane odporúčaní pre žiadúci scenár (v spoluautorstve s V. Bačovou, UPJŠ Prešov). 2003.
2. G. Bianchi: v rámci ŠPVV: „Prognóza a využívanie vedy a techniky do roku 2005“ (vypracované metódou technologického prognózovania - Technology Foresight). Riešiteľský panel: Transformácia spoločnosti: psychológia – spracovanie záverečných výstupov za tému (v spoluautorstve s V. Bačovou, UPJŠ Prešov). 2004.
3. G. Bianchi – spracovanie metaanalytickej štúdie pre Svetovú zdravotnícku organizáciu: Universal, Cultural and Individual Patterns of Alcohol Related Sexual Risk Taking - A Metaanalysis of 8 National Studies from 4 Continents". 2005.
4. G. Bianchi: Evaluácia Trust programu: Permanent Development and Sustainability of the Slovak 3rd Sector. Bratislava, PDCS, 2005, 112. s. (autori K. Miková, G. Bianchi, J. Mihálik)

5. G. Bianchi, M. Popper, I. Lukšík: Vypracovanie expertízy pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu - IOM na tému "Obchod s ľuďmi na Slovensku" – prieskum podmienok pre obchod so ženami na Slovensku. Kvalitatívna časť. 2003.
6. G. Bianchi, M. Popper, I. Lukšík: vypracovanie expertízy pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (IOM): "Objasnenie mýtov a skutočností týkajúcich sa imigrácie do Veľkej Británie". 2004.
7. BIANCHI, G., POPPER, M., LUKŠÍK, I.: - Demand side of prostitution - Slovakia 2006 Report: "Research in Slovakia with the objective to assess the demand side of prostitution in order to learn more of demand for trafficking for sexual exploitation, and on that basis, develop counter-trafficking tools." (65 str.). Expertíza pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu IOM v projekte "National studies conducted in Poland, Hungary, Slovakia, and Slovenia with the objective to assess the demand side of prostitution in order to learn more of demand for trafficking for sexual exploitation, and on that basis, develop counter-trafficking tools" (apríl-okt. 2006).
8. PLICHTOVÁ, J. : Percepčná a kognitívna odlišiteľnosť značky KAKTUS jeans a CACTUS CLONE. (expertíza pre krajský súd)
9. ŠULAVÍKOVÁ, B. : vypracovanie expertízy pre Štátny pedagogický ústav - projekt ESF "Kurikulárna transformácia stredoškolského vzdelávania pre potreby trhu práce: Šulavíková B.: „Sebainterpretácia v období dospievania“ (30 str.). 2005
10. ŠULAVÍKOVÁ, B.:
Ideál dobrého života z pohľadu budúcich stredoškolských učiteľov. 30 s. Expertíza pre ŠPÚ. 2006.

iii. Zoznam najvýznamnejších výsledkov popularizačnej činnosti

1. Komplexná prezentácia projektu 5. RP EÚ Mládež a európska identita:

- Prezentácia projektu "Mládež a európska identita" – 1 hodinová talk show vysielaná 27.2.2003 na Rádiu Devín SRo (B. Láštiová, G. Bianchi, L. Macháček)
- Prezentácia projektu "Mládež a európska identita" v relácii "Večerná revue pre mladých", SRo, vysielané 19.2. 2003 na stanici Slovensko 1. (B. Láštiová)
- prednáška pre verejnosť v Slovenskom inštitúte v Prahe „Mládež a Európska identita“, 15. máj 2003 (B. Láštiová, L. Macháček)
- prednáška pre učiteľov na SOÚ stavebnom, Ivánska cesta v Bratislave „Mládež a Európska identita“, 11. september 2003 (B. Láštiová, L. Macháček, v spolupráci s VÚC BA)
- Byť Európanom sa nosí. Rozhovor (G. Lišháková), Národná Obroda, 16. apríl 2005 <http://www.obroda.sk/clanok/27784/> (B. Láštiová)

2. PLICHTOVÁ, J.: O dvojakej prirodzenosti človeka. In *Quark*, 2004, 4, 6-7, 34.
3. ŠULAVÍKOVÁ, B.: Filozofia humanity v politickom živote. In *Literárny týždeník*, 2004, č. 4-5, s.
4. ROSOVÁ, V.: 8.11.04, 16-17 hod. Diskusná relácia v rámci Týždňa európskej vedy – problematika popularizácie vedy (spolu s V. Novákom) – Slovenský rozhlas
5. VIŠŇOVSKÝ, E.: Rozhlasová relácia: Filozofická knižnica, Slovenský rozhlas, vysielané 11.6.2004, téma: komunikácia
6. BIANCHI, G.: Skíni, antifa a ďalší (Predsudky plodia násilie, násilie plodí predsudky), prednáška a diskusia na festivale Pohoda, Trenčín, 14. 7. 2006 (v spolupráci s o.z. Liga za duševné zdravie)

6. Zoznam patentov udelených v zahraničí, vrátane príjmov z patentov

i. nemáme

7. Zoznam patentov udelených na Slovensku, vrátane príjmov

i. nemáme

8. Zoznam licencií predaných v zahraničí, vrátane príjmov

i. nemáme

9. Zoznam licencií predaných na Slovensku, vrátane príjmov

i. nemáme

10. Zoznam zmlúv s hospodárskymi partnermi, vrátane príjmov

i. nemáme

11. Zoznam spoločných výskumných projektov s hospodárskymi partnermi, vrátane príjmov

i. nemáme

12. Súhrn výstupov do spoločenskej praxe

Výstupy do spoločenskej praxe	2003	2004	2005	2006	Spolu
Expertízy pre Národnú radu SR, vládu SR, ústredné orgány štátnej správy SR, medzinárodné a zahraničné organizácie a inštitúcie a iné organizácie	3	2	2	3	10
Články v tlačových/internetových médiách popularizujúce výsledky vedeckého výskumu, najmä výsledky organizácie	6	7	6	11	30
Vystúpenia v oznamovacích prostriedkoch popularizujúce výsledky vedeckého výskumu, najmä výsledky organizácie	11	12	4	14	41
Verejné popularizačné prednášky	4	1	4	9	18

13. Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky k aplikačnej a popularizačnej činnosti

Aktívne plánovanie a vytváranie aplikovateľných výstupov, ktoré je pre všetku výskumnú činnosť KVS BK SAV typické, vyplýva v prvom rade z paradigmatickej orientácie na výskumné problémy, nie sa samoúčelný rozvoj vedných disciplín ako takých. Je to do výraznej miery aj vyjadrenie postmodernej etickej pozície vedy, uvedomujúcej si svoju spoločenskú zodpovednosť.

4. Prostredie a manažment. Personálna politika a uplatnenie záverov predošlého hodnotenia organizácie

i. Súhrnná tabuľka zamestnancov

Zamestnanci	2003	2004	2005	2006
Zamestnanci spolu	18	17	17	17
Výskumní pracovníci z tabuľky I.4	12	11	11	11
FTE z tabuľky I.4	9,61	10,2	10,11	9,95
Priemerný vek výskumných pracovníkov s VŠ vzdelaním	43,66	45,36	46,36	47,36

ii. Kvalifikačná štruktúra

Počet	2003	2004	2005	2006
DrSc.	0	0	0	0
PhD / CSc.	9	8	8	8
Prof.	1	1	2	2
Doc./Assoc. Prof.	1	1	2	2

iii. Stav a rozvoj výskumnej infraštruktúry vrátane experimentálneho, výpočtového a technického vybavenia (opis súčasnej infraštruktúry, priestorové podmienky, materiálne a technické zdroje. Infraštruktúra, prístrojové a technické vybavenie, ktoré bude nevyhnutné zaobstarat' pre dosiahnutie cieľov stanovených v koncepcii výskumu a vývoja na ďalšie štyri roky)

Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV má vybudované materiálno-technické zázemie najmodernejšej techniky, umožňujúcej najrozmanitejšie formy kvalitatívneho a kvantitatívneho spoločensko-vedného výskumu, a súčasne podporné technické vybavenie s ekologickými parametrami:

- softvérové vybavenie pre analýzu textov a obrazového materiálu – Atlas Ti, WinMax
- štatistický balík SPSS (modul base + tri nadstavbové moduly advanced, regressions a categories)
- audiovizuálne zariadenia (DVD, video, televízor)
- dataprojektor
- kopírka (dual)
- sieťová tlačiareň (dual, farba)
- vnútorná počítačová sieť

Realizácia výskumných cieľov na nasledujúce štyri roky bude vyžadovať hlavne kontinuálnu obnovu licenčného softvéru SPSS (ročne niekoľko desaťtisíc SK), parku PC, resp. notebookov, vnútornej počítačovej siete, tlačiarskeho parku, ako aj ďalšie systematické budovanie informačných zdrojov – knižnice a prístupu k on-line literatúre.

iv. Stav a rozvoj bibliografických zdrojov, činnosť knižnice a/alebo informačného centra organizácie

Na pracovisku je zriadená iba knižnica, ktorej činnosť zabezpečuje 1 zamestnanec na 20 % svojho úväzku – FTE 0,2. Knižnica poskytuje základné knižničné služby, s využívaním ďalších služieb prostredníctvom Ústrednej knižnice SAV, napr. MVS, MMVS, dlhodobé výpožičky pre ústav.

Celkový stav knižničného fondu k 31. 12. 2006 je 1 029 knižničných jednotiek (prírastok za roky 2003 – 2006 je 207 kníh).

Počet dochádzajúcich periodík je 8 (2 zahraničné a 6 vydávaných na Slovensku), z toho 7 časopisov je získaných kúpou a 1 zahraničný získavame výmenou.

v. Opíšte, akým spôsobom boli zohľadnené závery a odporúčania predošlého hodnotenia

Závery predchádzajúceho hodnotenia/akreditácie z 25. apríla 2005 (teda pred menej ako 2 rokmi!) odporúčali:

1. pokračovať v nastúpenom trende a kvalite multidisciplinárneho výskumu – naplno sa realizuje
2. uchádzať sa o doktorandské štúdium – doktorandský program je v podstate vytvorený, organizačné podmienky zatiaľ neumožnili podať prihlášku do Akreditačnej komisie.

vi. Ďalšie doplňujúce informácie a/alebo poznámky k manažmentu, výskumnej infraštruktúre a k trendom v personálnom rozvoji

Manažment KVSBK SAV je z úsporných dôvodov stenčený na minimum, riadenie je jedностupňové, s úplne plochou štruktúrou založenou na ad-hoc tímoch.

Výskumná infraštruktúra je vzhľadom na domáce prostredie spoločensko-vedných výskumných inštitúcií mierne nadštandardná, v európskom meradle tesne podštandardná, najvýraznejšie vo vedecko-informačných zdrojoch.

Trend v personálnom rozvoji je uspokojivý. Kvalifikačný rast je primeraný a prírastok mladých výskumných pracovníkov primeraný.

Iné dôležité informácie

Príloha 1 : Uspešná prihláška na získanie CE SAV COPART

Dotazník zostavil G. Bianchi v spolupráci s (v abecednom poradí) A. Hudecovou, B. Láštiovou, J. Plichtovou a E. Višňovským, za príspevia všetkých pracovníkov KVSBK SAV.

Revízia : 9. marca 2007

Statutár KVSBK SAV : G. Bianchi

Príloha 1 : Uspešná prihláška na získanie CE SAV COPART

Slovenská akadémia vied	
Formulár návrhu na Centrum excelentnosti SAV	
Plný názov Centra excelentnosti SAV	
Centrum excelentnosti pre výskum a rozvoj občianstva a participácie: zvládanie výziev 21. storočia	
Akronym Centra excelentnosti SAV	COPART
Oddelenie vied SAV	III. Oddelenie vied o spoločnosti a kultúre
Pracoviská SAV	<ul style="list-style-type: none"> • KVSBK SAV – základné pracovisko Vedúca CE: Prof. PhDr. Jana Plichtová CSc. (KVSBK SAV) Zástupca vedúcej CE: Prof. PhDr. Emil Višňovský, CSc. (KVSBK SAV) • Sociologický ústav SAV (PhDr. Monika Čambáliková, CSc., Mgr. Andrej Findor, M.A., Mgr. Jana Klocoková) • Filozofický ústav SAV (doc. Mgr. Martin Muránsky, PhD.) • Ústav etnológie SAV (PhDr. Peter Salner, DrSc.)
Pracoviská mimo SAV	<p>ŠKOLSTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filozofická fakulta UK Bratislava (PhDr. Kristína Korená, CSc., doc. PhDr. Darina Malová, CSc., Mgr. Miroslav Tižik, PhD., Mgr. Magda Petrjánošová) <p>MVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inštitút pre verejné otázky (Doc. PhDr. Martin Bútorá, PhDr. Zora Bútorová, CSc., PhDr. Oľga Gyárfášová, PhD.) • Centrum prevencie a riešenia a konfliktov - PDCS (PhDr. Dušan Ondrušek, CSc., Ing. arch. Karolína Miková) • Občan a demokracia (PhDr. Šarlota Pufflerová, CSc., Mgr. Janka Debrecéniová, MJur., Mgr. Sylvia Ondrisová, PhD.) <p>ZAHRANIČNÍ PARTNERI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prof. Dr. Petr Macek, CSc. (Institut pro výzkum dětí, mládeže a rodiny, FSS MU Brno) • Dr. Gideon Calder, Senior Lecturer in Ethics and Social Theory, School of Health and Social sciences, University of Wales, Newport, UK

Abstrakt návrhu

Spoločenskovedný výskum občianstva a participácie zahŕňa celý komplex otázok a javov, ktoré sú dnes spoločensky prioritné a sú na špici výskumu v európskom kontexte. Tento trend je nevyhnutné zachytiť aj u nás, a to najmä v integrovanej forme, ktorá na pôde Centra excelentnosti SAV umožní vyťažiť synergické efekty jednotlivých výskumov a intervencií, realizovaných doteraz separovane v inštitúciách zahrnutých do CE. Ide predovšetkým o interdisciplinárne skúmanie špecifických aspektov občianstva v aktuálnom kontexte transformácie spoločnosti (aj v širších, najmä európskych väzbách na zmenu úlohy štátu a posilňovanie neoliberalizmu), ako sú: občianstvo, občianska kultúra, občianska prax, občianska skúsenosť, výchova k občianstvu, občianska gramotnosť, občianska identita, občianska etika, participatívna demokracia, normativita (práva, povinnosti a zodpovednosti občanov a inštitúcií), sociálna koordinácia, sociálna komunikácia, byrokracia, skupinová inklúzia/exklúzia, občianstvo v kontexte migrácie, solidarita, sociálna dôvera, sociálny a kultúrny kapitál. Ďalej pôjde o výskum metód a spôsobov aktívnej účasti občanov na tvorbe sociálnych inštitúcií a sociálnych noriem (aktívne občianstvo), ako aj na tvorbe vlastnej kvality života („intímne občianstvo“), až po skúmanie aktuálnych sociálno-psychologických príčin politickej apatie a nízkej volebnej participácie atď. V popredí budú otázky chápania vzťahu občan – oficiálna inštitúcia a občan – združenie (spolok) a možnosti/limity účasti občanov na verejnom živote. Pôjde o získavanie výskumne fundovaných odpovedí na otázky, aké sú reálne možnosti jedincov ovplyvňovať politiku samospráv, aká je motivácia ľudí vstupovať do miestnej politiky, ako sa môžu podieľať na vytváraní pravidiel a noriem, či konštruktívne protestovať proti neželaným zásahom do ich životných podmienok a prostredia, ako môžu pôsobiť proti korupcii a pod. Zvláštna pozornosť sa bude venovať možnostiam vytvorenia či skvalitnenia priestoru pre marginalizované, minoritné a potláčané skupiny populácie pre zlepšenie ich postavenia v spoločnosti.

Okrem realizácie samotných výskumov jednotlivými inštitúciami a ich koordinácie, efekt CE sa prejaví vo vedeckej výchove – vedenie doktorandov v predmetnej oblasti, usporiadani letnej školy pre postgraduálnych študentov a post-doktorandov, usporiadani vedeckej konferencie a v monografických publikáciách, ktoré vzniknú popri pravidelnom publikovaní vo vedeckých časopisoch. Nezanedbateľným výstupom budú praktické výstupy pre podporu rozvoja občianstva a participácie (best-practice, programy, metodiky).

Ciele návrhu

Aktívne občianstvo predstavuje základnú podmienku udržania demokracie, a tým aj udržateľného vývoja spoločnosti. Z toho dôvodu je potrebné systematicky skúmať všetky podmienky, ktoré občiansku aktivitu umožňujú alebo obmedzujú, či už na úrovni individuálnej, skupinovej, inštitucionálnej alebo legislatívnej. Rovnako je potrebné poznať hlavné výzvy súčasného spoločenského vývoja a tomu zodpovedajúce ciele občianskych aktivít a iniciatív. Systematický výskum si vyžaduje:

A. Výskum konceptuálno-teoretických (etických, filozofických, právnych, politologických, sociologických atď.) otázok.

B. Empirický výskum sociálno-psychologických a sociologických aspektov občianstva, občianskej a sociálnej identity a súčasných trendov participačných aktivít na Slovensku.

Cieľom navrhovaného Centra excelentnosti je integrovať existujúce kapacity a vytvoriť optimálne podmienky pre spoluprácu špičkových odborníkov v oblasti problematiky občianstva a občianskej participácie. Pôjde o:

1. Komplexný a integrovaný výskum občianstva a participácie, ktorý poskytne zásadné poznatky o stave, úrovni a formách občianstva a občianskej participácie na Slovensku v kontexte európskej integrácie.
2. Spojenie teoretických/výskumných a praktických inštitúcií, ktoré umožní priame testovanie teoretických predpokladov, a to v konkrétnych intervenciách, vzdelávacích programoch a programoch stimulácie občianskej participácie.
3. Centrum excelentnosti COPART bude pôsobiť ako inkubátor vedeckého dorastu – doktorandov, ktorých školitelia sú členmi výskumného tímu ako aj iných doktorandov – vo viacerých vedných disciplínach (dizertačné práce v psychológii, sociológii, filozofii, politológii, letná škola).

Pri dosahovaní výskumných cieľov budú okrem interdisciplinárnej spolupráce dôležitú rolu hrať aj dvaja "**advokáti diaboli**" – experti v problematike občianstva, identity, politickej socializácie a etiky, ktorých rolou bude kriticky monitorovať a vyhodnocovať výsledky výskumu občianstva a participácie. Táto rola bude zverená medzinárodným expertom Prof. PhDr. Petrovi Mackovi CSc. z Masarykovej univerzity v Brne a Gideonovi Calderovi, PhD. z University of Wales.

Interdisciplinarita, pre ktorú projekt COPART vytvára inštitucionálnu bázu, je jedinečnou príležitosťou pre spoluprácu viacerých významných vedeckých osobností na Slovensku, čo pravdepodobne vyústi do komplexnejšieho poznania občianstva, participácie a možností demokratického vývoja slovenskej spoločnosti. Multiplikácia výsledkov sa bude diať nielen prostredníctvom účastníkov z univerzitného prostredia ale aj troch prominentných MVO, ktoré na špičkovej úrovni integrujú intervenčný, edukačný a výskumný potenciál.

Popis práce

Centrum excelentnosti COPART bude realizovať svoj výskumný a aplikačný program prostredníctvom **projektových tímov** v tejto štruktúre:

1. Konceptuálne rámce občianstva, participácie a občianskej spoločnosti

(zodpovedný riešiteľ: prof. PhDr. Emil Višňovský, CSc., KVS BK SAV)

2. Spontánna a inštitucionalizovaná socializácia aktívneho občana

(zodpovedná riešiteľka: prof. PhDr. Jana Plichtová, CSc., KVS BK SAV)

3. Deliberácia skupinových záujmov v občianskej spoločnosti

(zodpovedný riešiteľ: PhDr. Gabriel Bianchi, CSc., KVS BK SAV)

4. Občianstvo vo svojich rozmanitých formách v období globalizácie

(zodpovedná riešiteľka: Mgr. Barbara Lášticová, KVS BK SAV)

Zásady:

1. Každý projektový tím pracuje samostatne pod vedením zodpovedného riešiteľa podľa vlastného výskumného projektu.
2. Každý projektový tím prispieva svojimi špecifickými výsledkami práce k spoločným výstupom (publikácie, konferencie, letná škola).
3. Koordináciu práce jednotlivých projektových tímov zabezpečuje vedúca Centra excelentnosti (prof. PhDr. Jana Plichtová, CSc., KVS BK SAV)

Empirický výskum v rámci COPART sa bude realizovať prostredníctvom nasledujúcich metód:

Sociologický výskum verejnej mienky, prípadové štúdie, fókusové skupiny, hĺbkové rozhovory, analýza dokumentov, oral history, analýza archívnych materiálov, súkromnej a úradnej korešpondencie, Q-metodológia, analýza masmediálnej prezentácie, sekundárna analýza relevantných empirických výskumov, priame a zúčastnené pozorovanie, sociologická a politologická analýza.

Časový rozvrh činnosti a predpokladané výsledky v jednotlivých rokoch

2007-2010:

Časové obdobie	Činnosť	Výsledky
1. polrok 2007	a) Pracovné stretnutia projektových tímov b) Koordinačné stretnutia Centra excelentnosti	a) Konkrétne plány práce projektových tímov b) Spoločný projekt CE a definovania „pridanej hodnoty“ CE
2. polrok 2007	Rozpracovanie východiskových konceptuálnych a metodologických rámcov jednotlivých výskumných a intervenčných aktivít	Metodiky výskumu a intervenčné programy
2008	Realizácia výskumov a intervencií v jednotlivých projektových tímoch, primárna analýza výskumných poznatkov	Výsledky primárnych analýz
2009	Letná škola pre postgraduálnych študentov, evalvácia intervencií, hĺbková analýza výskumných poznatkov	Výsledky hĺbkových analýz výskumného materiálu a ich vnútorné oponentúry Vedecké časopisecké štúdie, príspevky na vedeckých a odborných konferenciách, best practice odporúčania, metodické materiály 1 vedecká monografia
2010	Medzinárodná konferencia, syntéza výskumných poznatkov	2 vedecké monografie, diseminácia poznatkov, „pridaná hodnota“ CE